

**NOVÁ VES NAD ŽITAVOU – ŽITAVA,
PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA INTRAVILÁNU**

ZÁMER PRE ZISŤOVACIE KONANIE

PODĽA ZÁKONA NR SR Č.24/2006 Z.Z. O POSUDZOVANÍ VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ
PROSTREDIE A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV V ZNENÍ
NESKORŠÍCH PREDPISOV

Spracovateľ: Tria projekt s.r.o., Štefana Králik 16, 841 08 Bratislava,

NOVÁ VES NAD ŽITAVOU – ŽITAVA, PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA INTRAVILÁNU

zámer pre zisťovacie konanie podľa zákona NR SR č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

OBSAH

I.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI	4
I.1.	NÁZOV	4
I.2.	IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO	4
I.3.	ADRESA SÍDLA	4
I.4.	OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA NAVRHOVATEĽA	4
I.5.	KONTAKTNÁ OSOBA	4
II.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVANEJ ČINNOSTI	4
II.1.	NÁZOV	4
II.2.	ÚČEL	4
II.3.	UŽÍVATEĽ	5
II.4.	CHARAKTER ČINNOSTI	5
II.5.	UMIESTNENIE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI	6
II.6.	PREHĽADNÁ SITUÁCIA UMIESTNENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI	7
II.7.	TERMÍN ZAČATIA A UKONČENIA VÝSTAVBY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI	7
II.8.	STRUČNÝ OPIS TECHNICKÉHO A TECHNOLOGICKÉHO RIEŠENIA	7
II.9.	ZDÔVODNENIE POTREBY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI V DANEJ LOKALITE	11
II.10.	CELKOVÉ NÁKLADY	11
II.11.	DOTKNUTÁ OBEC	12
II.12.	DOTKNUTÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ	12
II.13.	DOTKNUTÉ ORGÁNY	12
II.14.	POVOĽUJÚCI ORGÁN	12
II.15.	REZORTNÝ ORGÁN	12
II.16.	DRUH POŽADOVANÉHO POVOLENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PODEA OSOBITNÝCH PREDPISOV	12
II.17.	VYJADRENIE PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE	12
III.	ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	13
III.1.	CHARAKTERISTIKA PRÍRODNÉHO PROSTREDIA	13
III.1.1.	VYMEDZENIE ÚZEMIA	13
III.1.2.	GEOMORFOLOGICKÉ POMERY	13
III.1.3.	GEOLOGICKÉ POMERY	14
III.1.4.	KLIMATICKÉ POMERY	14
III.1.5.	HYDROLOGICKÉ POMERY	15
III.1.6.	PÔDNE POMERY	16
III.1.7.	BIOTA	17
III.1.8.	CHRÁNENÉ ÚZEMIA	18
III.2.	KRAJINA, KRAJINNÝ OBRAZ, STABILITA, OCHRANA, SCENÉRIA	19
III.2.1.	ŠTRUKTÚRA ÚZEMIA A VYUŽITIE KRAJINY	19
III.2.2.	STABILITA KRAJINY	21
III.2.3.	ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY	22
III.2.4.	OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY	23
III.2.5.	SCENÉRIA KRAJINY	24
III.3.	OBYVATEĽSTVO, JEHO AKTIVITY, INFRAŠTRUKTÚRA A KULTÚRNOHISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA	25
III.4.	SÚČASNÝ STAV KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA	29
IV.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH ČINNOSTÍ NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	31

NOVÁ VES NAD ŽITAVOU – ŽITAVA, PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA INTRAVILÁNU

zámer pre zisťovacie konanie podľa zákona NR SR č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

IV.1.	POŽIADAVKY NA VSTUPY	31
IV.2.	ÚDAJE O VÝSTUPOCH	32
IV.3.	ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH PRIAMYCH A NEPRIAMYCH VPLYVOCH NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	33
IV.4.	HODNOTENIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK	33
IV.5.	ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA	33
IV.6.	POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HEADISKA ICH VÝZNAMNOSTI A ČASOVÉHO PRIEBEHU PÔSOBNIA	34
IV.7.	PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRESAHUJÚCE ŠTÁTNE HRANICE	34
IV.8.	VYVOLANÉ SÚVISLOSTI, KTORÉ MÔŽU SPÔSOBIŤ VPLYVY S PRIHLIADNUTÍM NA SÚČASNÝ STAV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V DOTKNUTOM ÚZEMÍ	34
IV.9.	ĎALŠIE RIZIKÁ SPOJENÉ S REALIZÁCIOU ČINNOSTI	34
IV.10.	OPATRENIA NA ZMIERNENIE NEPRIAZNIVÝCH VPLYVOV ČINNOSTI	34
IV.11.	POSÚDENIE OČAKÁVANÉHO VÝVOJA ÚZEMIA, AK BY SA ČINNOSŤ NEREALIZOVALA	35
IV.12.	POSÚDENIE SÚLADU ČINNOSTI S ÚZEMNO-PLÁNOVACOU DOKUMENTÁCIOU	35
IV.13.	ĎALŠÍ POSTUP HODNOTENIA VPLYVOV S UVEDENÍM NAJZÁVAŽNEJŠÍCH OKRUHOV PROBLÉMOV	36
V.	<u>POROVNANIE VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI A NÁVRH OPTIMÁLNEHO VARIANTU</u>	36
VI.	<u>MAPOVÁ A INÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTÁCIA</u>	37
VII.	<u>DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE K ZÁMERU</u>	38
VII.1.	ZOZNAM TEXTOVEJ A GRAFICKEJ DOKUMENTÁCIE, KTORÁ SA VYPRACOVALA PRE ZÁMER A ZOZNAM HLAVNÝCH POUŽITÝCH MATERIÁLOV	38
VII.2.	ZOZNAM VYJADRENÍ A STANOVÍSK VYŽIADANÝCH K NAVRHOVANEJ ČINNOSTI	39
VII.3.	ĎALŠIE DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE O DOTERAJŠOM POSTUPE PRÍPRAVY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI A POSUDZOVANÍ JEJ PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	39
VIII.	<u>MIESTO A DÁTUM VYPRACOVANIA ZÁMERU</u>	39
IX.	<u>POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV</u>	39
IX.1.	SPRACOVATELIA ZÁMERU	39
IX.2.	POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV	39

Priložené : Príloha č.1 Prehľadná situácia
 Príloha č.2 Celková situácia stavby
 Príloha č.3 Katastrálna situácia
 Príloha č.4 Priečne rezy toku
 Príloha č.5 Fotodokumentácia
 Príloha č.6 Upustenie od variantného riešenia

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

I.1. Názov

Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
Odštepňý závod Piešťany

I.2. Identifikačné číslo

IČO: 36 022 047 02

DIČ: 2020066213

IČ DPH: SK2020066213

I.3. Adresa sídla

Nábřežie Ivana Krasku č. 834/3,
921 80 Piešťany

I.4. Oprávnený zástupca navrhovateľa

Meno: Ing. Jozefína Slezáková, riaditeľka Odštepňého závodu Piešťany

Adresa: Nábřežie Ivana Krasku č. 834/3, 921 80 Piešťany

Tel.: 033 7724620

e-mail: vah@svp.sk

I.5. Kontaktná osoba

Meno: Ing. Marián Gálik, technický pracovník OIČ OZ Piešťany

Adresa: Nábřežie Ivana Krasku č. 834/3, 921 80 Piešťany

Tel.: 033 7764311

e-mail: marian.galik@svp.sk

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

II.1. Názov

Nová Ves nad Žitavou – Žitava, protipovodňová ochrana intravilánu

II.2. Účel

Obcou Nová Ves nad Žitavou preteká rieka Žitava. Je súčasťou intravilánu obce, ktorá sa rozkladá na pravej strane. Koryto toku je v predmetnom úseku bez úpravy, zarastené krovinatým a stromovým porastom. Neupravené brehy v súčasnosti podliehajú vodnej erózii. Počas povodňových prietokov je pravidelne ohrozovaná zástavba v rámci intravilánu obce.

Ochrana územia sa navrhuje riešiť úpravou toku (priečného profilu), ktorá bude zabezpečovať dostatočnú kapacitu na prevedenie povodňového prietoku. Predmetom navrhovanej úpravy je úsek medzi rkm 27,225 46 a rkm 28,200 65 – pod mostom (most rkm 28,210). Celková dĺžka navrhovanej úpravy je cca 976 m.

Navrhovaná úprava bude spĺňať požiadavky na zvýšenie kapacity koryta a eróznú ochranu svahov.

II.3. Užívateľ

Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.

II.4. Charakter činnosti

Zvýšené prietoky sú ovplyvnené jarnými vodami z topiaceho sa snehu a prívalovými zrážkami, ktoré v okolí toku spôsobujú povodne. Jarné povodne sú typické väčším objemom, pretože ich príčinou najčastejšie býva súčasné topenie snehu pri výskyte výdatných tekutých zrážok. Zaplavením územia vplyvom povodní dochádza ku škodám na majetku, príp. následne aj k ekologickým škodám. Zároveň svojou eróznou činnosťou spôsobuje nestabilitu svahov.

Takýto stav výraznou mierou negatívne ovplyvňuje životné prostredie v zaplavovaných častiach. Realizácia predmetnej investície zabezpečí primeranú protipovodňovú ochranu dotknutého územia. Navrhovaná stavba bude slúžiť ako preventívna protipovodňová ochrana pred opakujúcimi sa záplavami v uvedenom území.

Tok nie je regulovaný. Na predmetnom úseku toku neboli v minulosti realizované úpravy. V roku 1995 boli na toku vykonané niektoré protipovodňové opatrenia (vybudovanie múru nad korytom rieky pri areáli poľnohospodárskeho družstva), ktoré sú z hľadiska protipovodňovej ochrany za nedostatočné.

Zvýšené prietoky sú ovplyvnené jarnými vodami z topiaceho sa snehu a prívalovými letnými zrážkami, ktoré v okolí toku spôsobujú eróziu brehov, okolitých stavieb a povodne. Postupná erózia svahov zároveň spôsobuje nestabilitu svahov, najmä v blízkosti zástavby.

Predmetom navrhovanej úpravy je úsek medzi rkm 27,225 46 a rkm 28,200 65 – pod mostom (most rkm 28,210). Celková dĺžka navrhovanej úpravy je cca 976 m.

Úprava toku Žitava je navrhovaná na prietok $Q_{100} = 84,6 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ s bezpečnostným prevýšením 50 cm.

Navrhované opatrenie proti vodnej erózii a povodniam na toku Žitava je v zmysle zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie stavbou zaradenou podľa prílohy č. 8, kapitoly 10 do kategórie Vodné hospodárstvo, položka 7 - Objekty protipovodňovej ochrany, časť B, zisťovacie konanie bez limitu.

II.5. Umiestnenie navrhovanej činnosti

Nová Ves nad Žitavou je obec v Nitrianskom kraji. Nachádza sa v okrese Nitra, 12 km od okresného mesta Zlaté Moravce a 7 km od mesta Vráble. Leží na Žitavskej a Hronskej pahorkatine, na nive a asymetrickej terase rieky Žitavy.

Tok Žitava pramení v Pohronskom Inovci, v podcelku Lehotská planina, na severnom svahu Kamenného vrchu (696,4 m n. m.) v nadmorskej výške približne 625 m n. m., juhozápadne od stredu obce Veľká Lehota. Je ľavostranným prítokom Nitry a tokom IV. rádu. Je to vrchovinovo-nížinný typ rieky so širokou riečnou nivou.

Žitava je súčasťou intravilánu obce Nová Ves nad Žitavou, ktorá sa rozkladá na pravej strane. Do Žitavy zaúst'uje Čerešňový potok a Drevenica.

Brehy toku sú lemované brehovým porastom. Súbežne s pravým brehom toku je vedená cesta II. triedy č. 511 v správe samosprávneho kraja. Medzi cestou a vodným tokom sa nachádza zástavba pozostávajúca z rodinných domov a záhrad.

Koryto toku je v predmetnom úseku bez úpravy, zarastené krovinatým a stromovým porastom. Neupravené brehy v súčasnosti podliehajú vodnej erózii. Počas povodňových prietokov je pravidelne ohrozovaná zástavba v rámci intravilánu obce.

Ochrana územia sa navrhuje riešiť úpravou toku (pričného profilu), ktorá bude zabezpečovať dostatočnú kapacitu na prevedenie povodňového prietoku.

Úprava začína v rkm 27,225 46 a koniec úpravy je pod mostom v rkm 28,200 65 (most rkm 28,210). Celková dĺžka navrhovanej úpravy je cca 976 m.

Pri návrhu sa v najväčšej možnej miere využilo trasovanie jestvujúceho koryta. Rozhodujúci vplyv na trasovanie úpravy a použité polomery oblúkov má stiesnený priestor vymedzujúci šírku úpravy.

Úprava v maximálnej možnej miere rešpektuje súčasné majetkové hranice, ako aj trasovanie inžinierskych sietí. V zmysle zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami (§20, ods. 1b) je inundačné územie vymedzené smerom od koryta vodného toku líniovou stavbou, ktorej účelom alebo jedným z účelov je ochrana pred povodňami, ak zabezpečuje ochranu pred povodňami pre maximálny prietok, ktorý sa dosiahne alebo prekročí priemerne raz za 100 rokov.

Navrhovaná stavba bude slúžiť v zmysle zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami (§4, ods. 2c) ako preventívna protipovodňová stavba pred opakujúcimi sa záplavami v intraviláne obce Nová Ves nad Žitavou.

Trvalý záber podľa realizácie bude dokumentovaný geometrickými plánmi, ktoré budú tvoriť podklad pre majetkové vysporiadanie. Dočasný záber pre potreby realizácie je vymedzený obvodom staveniska.

II.6. Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti

Obr. 1: Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti.

II.7. Termín začatia a ukončenia výstavby navrhovanej činnosti

Predpokladaná dĺžka lehoty výstavby je 18 mesiacov.

II.8. Stručný opis technického a technologického riešenia

Charakteristika súčasného stavu predmetného toku

Obcou preteká rieka Žitava. Je súčasťou intravilánu obce, ktorá sa rozkladá na pravej strane. Do Žitavy zaúšťuje Čerešňový potok a Drevenica.

Koryto toku je v predmetnom úseku bez úpravy, zarastené krovinatým a stromovým porastom. Neupravené brehy v súčasnosti podliehajú vodnej erózii. Počas povodňových prietokov je pravidelne ohrozená zástavba v rámci intravilánu obce. Ochrana územia sa navrhuje riešiť úpravou toku (pričného profilu), ktorá bude zabezpečovať dostatočnú kapacitu na prevedenie povodňového prietoku.

Vzhľadom k polohe obce na nive rieky Žitava je časť zastavaného územia obce pri vyšších vodných stavoch postihovaná povodňami. K povodňam dochádza v niekoľkoročných intervaloch, povodne s väčšími škodami na majetku boli zaznamenané v rokoch 1965 a 1994. Tok na úseku pretekajúcom riešeným územím nie je regulovaný. V roku 1995 boli na toku vykonané niektoré protipovodňové opatrenia – vybudovanie múru nad korytom rieky pri areáli poľnohospodárskeho družstva. Na mieste vodočtu Vieska nad Žitavou sú určené stupne povodňovej aktivity pri týchto vodných stavoch: I. stupeň (stav bdlosti) = 230 cm, II. stupeň (stav pohotovosti) = 310 cm, III. stupeň (stav ohrozenia) = 360 cm. Obec má vypracovaný povodňový plán – pôvodný bol z roku 1992, najnovší z roku 2005.

S ohľadom na zhodnotenie súčasného stavu (urbanizácia územia) a aktuálnych hydrologických údajov nie je v súčasnom stave zabezpečená protipovodňová ochrana záujmového územia – intravilánu obce Nová Ves nad Žitavou.

Zvýšené prietoky sú ovplyvnené jarnými vodami z topiaceho sa snehu a privalovými zrážkami, ktoré v okolí toku spôsobujú povodne. Jarné povodne sú typické väčším objemom, pretože ich príčinou najčastejšie býva súčasné topenie snehu pri výskyte výdatných tekutých zrážok. Zaplavením územia vplyvom povodní dochádza ku škodám na majetku, príp. následne aj k ekologickým škodám. Zároveň svojou eróznou činnosťou spôsobuje nestabilitu svahov. Takýto stav výraznou mierou negatívne ovplyvňuje životné prostredie v zaplavovaných častiach.

Realizácia predmetnej investície zabezpečí primeranú protipovodňovú ochranu dotknutého územia. Navrhovaná stavba bude slúžiť ako preventívna protipovodňová ochrana pred opakujúcimi sa záplavami v uvedenom území.

Tok nie je regulovaný. Na predmetnom úseku toku neboli v minulosti realizované úpravy. V roku 1995 boli na toku vykonané niektoré protipovodňové opatrenia (vybudovanie múru nad korytom rieky pri areáli poľnohospodárskeho družstva), ktoré sú z hľadiska protipovodňovej ochrany nedostatočné.

Stručný popis stavby

Predmetom navrhovanej úpravy je úsek medzi rkm 27,225 46 a rkm 28,200 65 – pod mostom (most rkm 28,210). Celková dĺžka navrhovanej úpravy je cca 976 m.

Úprava toku Žitava je navrhovaná na prietok $Q_{100} = 84,6 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ s bezpečnostným prevýšením 50 cm.

Technické riešenie úpravy vychádzalo z nasledovných požiadaviek:

- zabezpečenie stability svahov koryta proti eróznej činnosti,
- v maximálnej možnej miere rešpektovanie jestvujúcich inžinierskych sietí a ich vyústení,
- minimálny zásah do jestvujúcej vegetácie,
- zabezpečenie prevedenia návrhového prietoku Q_{100} s bezpečnostným prevýšením 50 cm v rámci zabezpečenia protipovodňovej ochrany.

Pri návrhu sa v najväčšej možnej miere využilo trasovanie jestvujúceho koryta. Rozhodujúci vplyv na trasovanie úpravy a použité polomery oblúkov má stiesnený priestor vymedzujúci šírku úpravy.

V rámci úpravy je navrhnutá pravostranná úprava s ohrádzkovaním. Neopevnené dno bude stabilizované stabilizačnými prahmi z lomového kameňa do 200 kg ukladaneho nasucho na začiatku a konci úpravy. Všetky jestvujúce zaústenia zostanú zachované, zaústenia budú prispôsobené navrhovanej úprave a musia byť zabezpečené proti spätnému vzdutiu.

Úprava v maximálnej možnej miere rešpektuje súčasné majetkové hranice, ako aj trasovanie inžinierskych sietí. V rámci upravovaného úseku sa neuvažuje s prekládkami inžinierskych sietí. Pri kábloch pri uložení v zmysle platných STN bude len dočasne znížené krytie. Pokiaľ by kábel podľa vytýčenia zasahoval čiastočne do brehu, bude po odkopaní odsunutý za brehovú líniu.

Pri realizácii úpravy toku sa jestvujúce dreviny zachovávajú v maximálnej možnej miere. V lokalitách, kde sa zrealizuje pri stavebnej činnosti výrub, navrhujeme nahradiť a doplniť dreviny v líniovom tvare popri toku, resp. komunikáciách. Miesta náhradnej výsadby budú prerokované s obecným úradom.

Navrhovaná úprava toku Žitava

Navrhovaná úroveň pozdĺžneho sklonu toku Žitava kopíruje úroveň dna jestvujúceho stavu. V rámci úpravy je navrhnutá pravostranná úprava lichobežníkového profilu s ochrannou hrádzou.

Svahy budú opevnené nahádzkou z kamennej rovnaniny hr. min. 40 cm (kameň nad 200 kg) v sklone 1:1,5 so zapustenou pätkou z lomového kameňa. Kamenná pätká bude vytvorená v otvorenej stavebnej jame širokej 0,6 m, zahĺbenej v pôvodnom teréne dna. Jama bude hlboká 0,6 m so sklonmi svahov 1:1.

Pod kamennú rovnaninu je s ohľadom na predpokladanú geologickú stavbu navrhnutá filtračná vrstva z netkanej geotextílie (CBR 5200Pa) pre zamedzenie vyplavovania jemnozrnných materiálov zo svahov spod kamennej rovnaniny. Výška opevnenia svahu nad dnom je 3,0 m.

Počas realizácie bude stavebná jama chránená dočasnou ohrádzkou z miestnych materiálov výšky 1,0 m so šírkou koruny 1,0 m a sklonmi svahov 1:2. Realizáciu je potrebné prispôbiť aktuálnym prietokom v toku Žitava a práce na základových pätkách realizovať v období s nižšími prietokmi. Presiaknuté vody z výkopu pre pätku budú prečerpávané do toku. Predpokladané množstvo čerpanej vody je do 500 l/min.

Úprava svahu nad kamenným opevnením v napojení na jestvujúci terén sa navrhuje zatrávnením. Rovnaká úprava sa navrhuje aj pri terénnych úpravách a ochrannej hrádzi so šírkou koruny 2,0 m. Jedná sa o homogénnu hrádzu výšky max. 1,3 m so sklonom návodného svahu 1:1,5 a vzdušného svahu 1:2.

Neopevnené dno bude stabilizované stabilizačnými prahmi na začiatku a konci úpravy. Stabilizačný dnový prah na začiatku úpravy pokračuje po svahu, korune hrádzu a je ukončený 1,0 m za ochrannou hrádzou.

Dotknuté zariadenia a podzemné siete

V rámci predmetnej stavby sa neuvažuje s prekládkou inžinierskych sietí.

V záujmovom území sa nachádza križovanie a súbeh nasledovných podzemných a nadzemných vedení:

- telefónna sieť
- vodovod
- plyn – strednotlak
- vzdušné vedenie VN
- vzdušné a podzemné vedenie NN

Charakter prác v mieste križovania, resp. súbehu si nevyžiada preložku jestvujúcich sietí. Pre stanovenie minimálnych vzdialeností pri križovaní a súbehu podzemných vedení je potrebné dodržiavať ustanovenia STN 73 60 05 – Priestorová úprava vedenia technického vybavenia.

Zoznam správcov podzemných inžinierskych sietí, ktorých siete sa v záujmovom území nachádzajú :

- Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s., Odštepny závod Nitra
- Západoslovenská energetika, a.s.
- SPP – distribúcia a.s., Bratislava

➤ **Slovak Telekom**

Pred zahájením výkopu je potrebné zabezpečiť vytýčenie už existujúcich inžinierskych sietí, aby sa predišlo nežiaducim poškodeniam. V prípade, keď nebude známa hĺbka uloženia inžinierskych sietí, je nutný ručný výkop v mieste súbehu, resp. križovania sietí. V mieste realizácie v tesnom súbehu, resp. v mieste križovania je potrebné prizvať správcu dotknutej siete.

Pre stanovenie minimálnych vzdialeností pri križovaní a súbehu podzemných vedení dodržiavať ustanovenia STN 73 60 05 – Priestorová úprava vedenia technického vybavenia.

Zemné práce

Pri realizácii zemných prác sa uvažuje zo zriadením medziskládky na výkopové materiály, ktoré sa použijú na zásyp, resp. na terénne úpravy. Prebytočná zemina, ktorá sa nepoužije na spätný zásyp, resp. nevhodná sa odvezie na skládku.

Pri úprave koryta možno výkopové zeminy klasifikovať podľa STN 73 3050 do 1- 4. triedy ťažiteľnosti, sčasti až tr. 5. Uvažujeme s nevyrovnanou bilanciou výkopov a násypov na stavenisku. Okrem zeminy sa bude odvážať na skládku aj stavebný odpad z jestvujúceho oplotenia, resp. vyústení a odpad pri odstraňovaní porastov.

Pri zahájení zemných prác sa odstráni vegetačný pokryv s uložením na medziskládku. Na záver sa použije na vytvorenie povrchu zatrávnených plôch vhodná zemina z výkopov (napojenie na jestvujúci terén). Prebytočná zemina z výkopových prác sa odvezie na skládku mimo stavenisko.

Ochranná hrádzka sa navrhuje ako homogénna z hlinitopiesčitých, resp. z hlinitoštrkovitých zemín. Opevnenie koruny a svahov sa navrhuje zatrávnením. Pred zahájením sypania hrádze sa odstráni vegetačný pokryv v hrúbke cca 30 cm, s uložením na medziskládku. Po odstránení vrchnej vrstvy sa sypaný materiál bude zhutňovať po vrstvách max. 20 – 25 cm. Požadované zhutnenie pre hrádze je 95 % PS.

Sypanina sa sype a zhutňuje po vrstvách sklonených smerom k okraju hrádze, aby bol umožnený odtok povrchovej vody. Ďalšia vrstva sa môže naväzať iba na zhutnenú predchádzajúcu vrstvu, ktorej povrch musí byť urovnaný, bez kaluží vody, bez preschnutej alebo rozbahnenej zeminy. Keď je povrch príliš vlhký, nechá sa vyschnúť, alebo sa odstráni. Príliš preschnutý povrch je potrebné navlhčiť. Zo sypaniny sa musia odstrániť korene, dreviny a materiál ktorý prekáža hutneniu.

Je nutné dodržiavať odporúčenia:

- STN 73 6824 – Malé vodné nádrže,
- STN 73 3050 – Zemné práce,
- STN 72 1006 – Kontrola zhutnenia zemín a sypanín.

Hlavné zásady organizácie výstavby

Stavenisko sa nachádza v intraviláne obce Nová Ves nad Žitavou. Výstavba si vyžiada trvalý aj dočasný záber pozemkov.

Príprava staveniska pre realizáciu úpravy toku bude pozostávať z nasledovných činností:

- odstránenie drevín určených na likvidáciu v trase úpravy (dotknuté stavebnými prácami) nachádzajúce sa v trvalom zábere a dreviny, ktoré zostanú zachované budú počas výstavby ochránené
- odstránenie oplotenia zasahujúceho do trvalého, resp. dočasného záberu
- zabezpečenie prístupu k stavenisku pre realizáciu stavebných prác.

Po dobu výstavby sa neuvažuje so žiadnym využitím existujúcich objektov. Neuvažuje sa s obmedzenou premávkou na hlavnej prístupovej komunikácii k stavenisku (cesta č. II/511).

Prebytočná resp. nevhodná zemina sa bude odvážať na organizovanú skládku, resp. sa podľa potreby použije na terénne úpravy v danej lokalite.

Trvalý záber podľa realizácie bude dokumentovaný geometrickými plánmi, ktoré budú tvoriť podklad pre majetkoprávne vysporiadanie. Dočasný záber pre potreby realizácie je vymedzený obvodom staveniska.

II.9. Zdôvodnenie potreby navrhovanej činnosti v danej lokalite

Koryto toku je v predmetnom úseku bez úpravy, zarastené krovinatým a stromovým porastom. Neupravené brehy v súčasnosti podliehajú vodnej erózii. Počas povodňových prietokov je pravidelne ohrozovaná zástavba v rámci intravilánu obce.

Ochrana územia sa navrhuje riešiť úpravou toku (priečného profilu), ktorá bude zabezpečovať dostatočnú kapacitu na prevedenie povodňového prietoku.

Technické riešenie úpravy vychádzalo z nasledovných požiadaviek:

- zabezpečenie stability svahov koryta proti eróznej činnosti,
- v maximálnej možnej miere rešpektovanie jestvujúcich inžinierskych sietí a vyústení,
- minimálny zásah do jestvujúcej vegetácie,
- zabezpečenie prevedenia návrhového prietoku Q_{100} s bezpečnostným prevýšením 50 cm v rámci zabezpečenia protipovodňovej ochrany.

Pri návrhu sa v najväčšej možnej miere využilo trasovanie jestvujúceho koryta. Rozhodujúci vplyv na trasovanie úpravy a použité polomery oblúkov má stiesnený priestor vymedzujúci šírku úpravy.

V rámci úpravy je navrhnutý otvorený lichobežníkový profil. Neopevnené dno bude stabilizované stabilizačnými prahmi z lomového kameňa ukladaného nasucho na začiatku a konci úpravy.

II.10. Celkové náklady

Predpokladaný celkový náklad stavby bude 0,98 mil EUR.

II.11. Dotknutá obec

Obec Nová Ves nad Žitavou

II.12. Dotknutý samosprávny kraj

Nitriansky samosprávny kraj

II.13. Dotknuté orgány

Obecný úrad Nová Ves nad Žitavou

Nitriansky samosprávny kraj

Okresný úrad Nitra – odbor starostlivosti o životné prostredie

Okresný úrad Nitra – odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií

Okresný úrad Nitra – pozemkový a lesný odbor

Okresný úrad Nitra – odbor krízového riadenia

Okresný úrad Nitra – katastrálny odbor

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre

Okresné riaditeľstvo PZ v Nitre

Dotknutým orgánom je v zmysle § 3 zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, orgán verejnej správy, ktorého záväzný posudok, súhlas, stanovisko alebo vyjadrenie vydávané podľa osobitných predpisov podmieňujú povolenie navrhovanej činnosti.

II.14. Povoľujúci orgán

Okresný úrad Nitra – odbor starostlivosti o životné prostredie

II.15. Rezortný orgán

Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava

II.16. Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov

V zmysle zákona č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov môže byť navrhovaná činnosť realizovaná len na základe stavebného povolenia, ktoré vydá príslušný stavebný úrad. Špeciálnym stavebným úradom vo veciach vodných stavieb je príslušný Okresný úrad Nitra – odbor starostlivosti o životné prostredie.

II.17. Vyjadrenie predpokladaných vplyvov navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice

Realizáciou stavebného zámeru navrhovanej činnosti sa nepredpokladá žiadny vplyv presahujúci štátne hranice.

III. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

III.1. Charakteristika prírodného prostredia

III.1.1. Vymedzenie územia

Obec Nová Ves nad Žitavou (okres Nitra, Nitriansky kraj) leží na Žitavskej a Hronskej pahorkatine, na nive a asymetrickej terase rieky Žitavy. Reliéf je mierne zvlnený až pahorkatinný, s nadmorskou výškou v rozmedzí od 150 až 213 m n.m..

Z geomorfologického hľadiska sú v riešenom území zastúpené tri podcelky – Žitavská pahorkatina, Žitavská niva a Hronská pahorkatina. Rovinný reliéf reprezentuje Žitavská niva. Prebieha v severojužnom smere pozdĺž rieky Žitavy; v danom území je široká 1 – 2 km a má nadmorskú výšku 150 – 153 m n.m..

Hydrologicky patrí dotknuté územie a jeho širšie okolie do povodia rieky Nitry.

Vodné toky v danom území sú odvodňované riekou Žitava, ktorá riešeným územím preteká v smere severovýchod-juhozápad v dĺžke 4 km. Katastrom obce preteká aj potok Drevenica, ktorý je pravostranným prítokom rieky Žitava. Na toku je vodná nádrž (rybník) Nová Ves nad Žitavou s plochou 7 ha a objemom 122 tis. m³.

Z ľavej strany sa do Žitavy v riešenom území vlieva Čerešňový potok. Medzi Čerešňovým potokom a Žitavou bol v minulosti vybudovaný kanál pre pohon vodných mlynov a zásobovanie jazierok v parku. V súčasnosti nie je dotovaný vodou a koryto je vyschnuté.

Tok Žitava je riekou na južnom Slovensku s dĺžkou 99,3 km a plochou povodia 1 244 km². Pramení v Pohronskom Inovci, v podcelku Lehotská planina v nadmorskej výške 625 m n.m.. Preteká územím okresov Žarnovica, Zlaté Moravce, Nitra, Nové Zámky a Komárno. Je ľavostranným prítokom Nitry a tokom IV. rádu. Je to vrchovinovo-nížinný typ rieky so širokou riečnou nivou.

Stavebný zámer je situovaný v intraviláne obce Nová Ves nad Žitavou, ktorá začína v rkm 27,225 46 nachádzajúcej sa na severnej hranici intravilánu obce a končí v rkm 28,200 65 – pod mostom, kde tok Žitava križuje miestnu komunikáciu. V mieste plánovanej úpravy tok ohrozuje pri povodňových prietokoch pôvodnú zástavbu s príslušnými pozemkami a zároveň svojou eróznou činnosťou spôsobuje nestabilitu svahov. Celková dĺžka navrhovanej úpravy je cca 976 m.

III.1.2. Geomorfologické pomery

Z geomorfologického hľadiska sú v riešenom území zastúpené tri podcelky – Žitavská pahorkatina, Žitavská niva a Hronská pahorkatina.

Na geologickej stavbe sa podieľajú kvartérne a neogénne sedimenty, vzniknuté fluviálnou a deluviálnou činnosťou vody a tiež činnosťou vetra. Fluviálnou činnosťou je tvorená Žitavská niva a brehy jej prítokov. Podložie tu tvoria ílovité až piesčité hliny holocénu, v menšej miere piesčité až ílovité hliny pleistocénu.

Na fluviálne sedimenty Žitavskej nivy nadväzujú eolicko-deluviálne a eolické spraše Hronskej a Žitavskej pahorkatiny. Neogénne piesky, prachy a piesčité íle a tiež pleistocénne piesčité a ílovité hliny a piesky možno nájsť prevažne v západnej časti záujmového územia (Žitavská pahorkatina) ale miestami ich nájdeme aj vo východnej časti (Hronská pahorkatina). V menšej miere sú zastúpené deluviálno-fluviálne

sedimenty pleistocénu (piesčité až ílovité hliny a piesky južne od vodnej nádrže), íly, piesky a pieskovce neogénu a štrky pleistocénu.

Rovinný reliéf reprezentuje Žitavská niva. Prebieha v severojužnom smere pozdĺž rieky Žitavy; danom území je široká 1 – 2 km a má nadmorskú výšku 150 – 153 m n. m. Zo západu Žitavskú nivu ohraničuje Žitavská pahorkatina. Oproti okolitej rovine predstavujú pahorkatiny sústavu mierne vyzdvižnutých, diferencovaných krýh. V týchto častiach katastrálneho územia je reliéf pahorkatinný s nadmorskou výškou do 213 m n. m. Maximálnu výšku dosahuje na hranici s katastrom obce Nevidzany na kóte Jovka. Sklon reliéfu je 3° až 7°, sklonitosť niektorých svahov je väčšia - 7° až 12°. Prevažuje východná a západná orientácia svahov.

III.1.3. Geologické pomery

Žitavskú nivu tvoria štvrtohorné riečne nánosy rieky Žitavy, ležiace na pliocénnych íloch a pieskoch. Žitavskú pahorkatinu budujú pliocénne pestré íly a piesky, vzácne štrky prekryté štvrtohorným sprašovým pokrovom. Hronská pahorkatina je budovaná ílmi, pieskami a štrkami. V ich nadloží vystupujú riečne terasové štrky s niekoľkokometrovým pokrovom spraší, lokálne i eolických pieskov. Spraše a sprašové hliny prekrývajú neogénne sedimenty.

Podľa hydrogeologickej rajonizácie Slovenska (Šuba et al., 1984) patrí dotknuté územie do rajónu N058 Neogén Hronskej pahorkatiny a leží na rozhraní dvoch subrajónov NA10 a NA30. Územie je charakteristické nízkym stupňom transmisivity, pórovou až puklinovopórovou priepustnosťou, s výskytom napätej hladiny podzemných vôd.

Vody sú kalciumhydrogénuhličitanové, resp. magnézium-hydrogénuhličitanové, s celkovou mineralizáciou 500 – 900 mg/l. Neogénne sedimenty sú hydrologicky nepriaznivé, s výskytom artézskych horizontov s priemernou výdatnosťou do 0,5 – 1 l/s. Obmedzené zásoby podzemných vôd sú viazané na kvartérne fluválne štrkopiesky nivy Žitavy so špecifickou výdatnosťou vrtov 0,3 – 4,7 l/s.

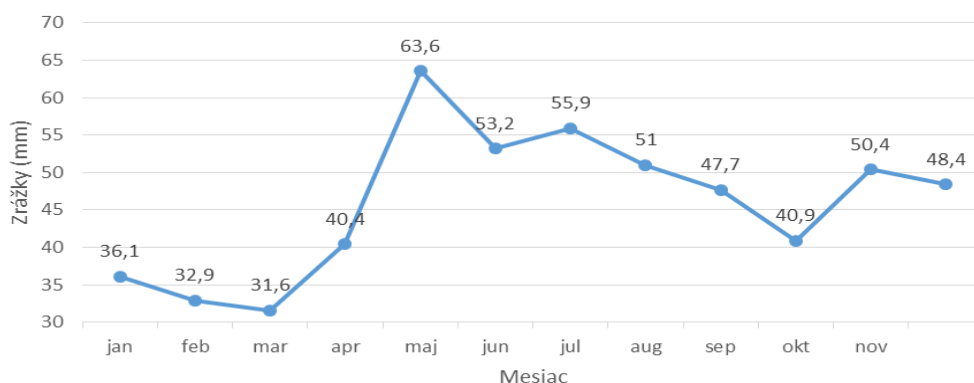
V dotknutom území sú hydrogeologické podmienky ovplyvňované kolísaním hladiny podzemnej vody. Hladina podzemnej vody je viazaná na polohu kvartérnych sedimentov, je závislá od výšky hladiny vody v Žitave a množstva zrážok stekajúcich z vyššie položených území. Zásoby podzemných vôd sú obmedzené a vhodné sú len pre lokálne zásobovanie.

Podľa hydrogeologických prieskumov k pôvodnému územnému plánu obce Nová Ves nad Žitavou je na najnižšie položených častiach obce vodný horizont v hĺbke 2,9 – 4,1 m (areál PD), ostatné zastavané územie je položené vyššie, preto je aj podzemná voda hlbšie pod povrchom terénu 5 – 7 m. II. vodný horizont je v hĺbke 25 – 26 m, III. vodný horizont je v hĺbke 60 – 62 m od povrchu.

III.1.4. Klimatické pomery

Územie spadá do teplej klimatickej oblasti, okrsku teplého, suchého s miernou zimou a teplého, mierne suchého s miernou zimou (Lapin a kol., 2002). Podľa údajov zo Slovenského hydrometeorologického ústavu je priemerná ročná teplota 9,5°C a priemerná teplota za vegetačné obdobie je 16,6°C.

Záujmové územie sa vyznačuje dlhou vegetačnou dobou, ktorá je spôsobená skorým príchodom jari, neskorou jeseňou a miernou zimou. Najteplejší mesiac je júl s priemernou teplotou 20,0°C a najchladnejší je január s priemernou teplotou -1,4°C. Priemerná ročná suma zrážok v intervale 25 rokov je 552 mm (obr. 2). Najviac zrážok spadne v máji priemerne 63,6 mm, najmenej v marci 31,6 mm (obr. 2). Snehová pokrývka sa udrží priemerne 38 dní/r.

Obr. 2: Priemerné mesačné úhrny zrážok zo stanice Vrable za roky 1981-2006

(zdroj: Slovenský hydrometeorologický ústav, databáza KMIS)

V oblasti prevláda severozápadné prúdenie vzduchu, najsilnejšie vetry fúkajú od severozápadu a východu. Najveternejšie mesiace sú február až apríl, najpokojnejšie august a september.

Najvyššia priemerná vlhkosť vzduchu je v decembri a januári 88% a najnižšia je v apríli 64%. Percentuálne najvyššia vlhkosť vzduchu sa vyskytuje v zimnom období a najnižšie hodnoty sú typické pre letné mesiace. Priemerná ročná relatívna vlhkosť vzduchu je 75%. V území je badať vplyv globálnej zmeny klímy (dokumentovaný meraniami na klimatickej stanici v Nitre).

Prejavuje sa zvýšenými teplotnými rozdielmi medzi letom a zimou, predlžujúcimi sa suchými obdobiami v lete, ale aj zvýšenou intenzitou prítokových zrážok. Vplyv globálnej zmeny klímy na území sa prejavuje v suchých letných mesiacoch, kde deficit zrážok pociťujú poľnohospodári a záhradkári.

Ďalším významným prejavom klimatickej zmeny je zvýšená intenzitou povodňových situácií na rieke Žitava.

III.1.5. Hydrologické pomery

Hydrologicky patrí dotknuté územie a jeho širšie okolie do povodia rieky Nitry. Vodné toky v danom území sú odvodňované riekou Žitava, ktorá preteká obcou Nová Ves nad Žitavou v smere severovýchod-juhozápad v dĺžke 4 km. Katastrom obce preteká aj potok Drevenica, ktorý je pravostranným prítokom rieky Žitava. Na toku je vodná nádrž (rybník) Nová Ves nad Žitavou s plochou 7 ha a objemom 122 tis. m³. Z ľavej strany sa do Žitavy v riešenom území vlieva Čerešňový potok. Medzi Čerešňovým potokom a Žitavou bol v minulosti vybudovaný kanál pre pohon vodných mlynov a zásobovanie jazierok v parku. V súčasnosti nie je dotovaný vodou a koryto je vyschnuté.

Povodie rieky Žitava podľa typov režimu odtoku (Šimo, Zaťko, 2002) možno zaradiť do vrchovinovo-nížinnej oblasti dažďovo-snehového typu. Z ľavej strany sa vlievajú

Širočina, Telinský a Kováčovský potok, z pravej strany výpustný kanál z vodnej nádrže.

Pôvodná sieť tokov a aj vlastné hydrologické pomery boli značne pozmenené vodohospodárskymi úpravami na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov minulého storočia. Korytá tokov boli narovnané, z bokov obohané násypmi. Okolité meandre a mokrade boli vysušené. Výnimkou je neregulovaný úsek rieky Žitava severne od Horného Ohája, kde bolo koryto iba prehĺbené a tak si zachovalo svoj pôvodný tvar.

Územie je odlesnené a intenzívne poľnohospodársky využívané. Lesné plochy boli takmer úplne nahradené ornou pôdou, na ktorej sa vyskytuje vegetácia poľnohospodárskych monokultúr. Jediné plochy lesa sa zachovali v lokalite Háj na východnom okraji katastrálneho územia obce, na svahu Hronskej pahorkatiny. Nelesná drevinová vegetácia sa vyskytuje vo forme remízok, pásov zelene pozdĺž toku, poľných ciest a medzí. Krajinnú štruktúru spestrujú pririečne lúky a svahy pahorkatiny vysadené viničom.

V dotknutom území sú hydrogeologické podmienky ovplyvňované kolísaním hladiny podzemnej vody. Hladina podzemnej vody je viazaná na polohu kvartérnych sedimentov, je závislá od výšky vody v Žitave a množstva zrážok stekajúcich z vyššie položených území. Zásoby podzemných vôd sú obmedzené a vhodné sú len pre lokálne zásobovanie.

Obmedzené zásoby podzemných vôd sú viazané na kvartérne fluvialne štrkopiesky nivy Žitavy so špecifickou výdatnosťou vrstiev 0,3 - 4,7 l.s⁻¹.

Vlastnosti podložia a reliéfu spôsobuje, že rieky v predmetnej oblasti majú veľmi nevyrovnaný odtok. V čase topenia snehu a pri výdatnejších zrážkach hladina rýchle stúpa, pričom v suchom období sa vyznačujú nízkymi vodnými stavmi.

Hydrologické údaje toku Žitava:

- Plocha povodia: 365,98 km²
- Hydrologické číslo : 4-21-13-031
- Dlhodobý ročný prietok : 1,722 m³.s⁻¹

Tab. 1: Q_{md} – priemerné denné prietoky dosiahnuté alebo prekročené počas:

30	90	180	270	330	355	364	dni v roku
3,925	1,804	0,989	0,590	0,391	0,226	0,124	m ³ .s ⁻¹

Tab. 2: Q_N – priemerné prietoky dosiahnuté alebo prekročené počas raz za:

1	2	5	10	20	50	100	rokov
16,9	30,0	46,0	56,1	65,1	76,3	84,6	m ³ .s ⁻¹

Uvedené prietokové údaje sú podľa STN 75 1400 a sú zaradené do II. triedy spoľahlivosti.

III.1.6. Pôdne pomery

Poľnohospodársky pôdny fond má na celkovej výmere katastrálneho územia obce Nová Ves nad Žitavou prevládajúci podiel. Poľnohospodárska pôda je využívaná hlavne ako orná pôda – jej podiel na PPF je 65,7%.

Z pôdných typov sa pozdĺž toku Žitavy vyvinuli fluvizeme, miestami aj čiernice. V pahorkatinnej časti katastra sa vyskytujú prevažne hnedozeme.

Komplexnú informáciu o pôdných typoch, pôdných druhoch, pôdotvornom substráte a sklonitosti reliéfu poskytujú bonitované pôdnoekologické jednotky (BPEJ).

V katastrálnom území obce Nová Ves nad Žitavou je kvalita pôdy mimoriadne vysoká. Podľa Zákona č. 220/2004 Z.z. (príloha č. 3), ktorý na základe 7-miestneho kódu BPEJ uvádza kategorizáciu poľnohospodárskej pôdy do 9 skupín kvality, pôdy 2., 3. a 4. skupiny kvality sa nachádzajú na väčšine katastrálneho územia obce. Len malé plochy sú zaradené do 5. a 6. skupiny kvality.

III.1.7. Biota

Slovensko vďaka svojim klimatickým podmienkam - oceánickému a orografickému vplyvu disponuje veľkou diverzitou rastlínstva. Stretávajú sa tu prvky panónskej a karpatskej flóry, ale aj alpské a mediteriálne druhy, rastúce na rozličných typoch biotopov (na poliach, viniciach, rudérálnych stanovištiach, pieskových dunách, stojatých vodách, stepných stráňach, skalnatých a sutinových stanovištiach, v listnatých a ihličnatých lesoch, na subalpínskych a alpínskych lúkach) od nížin až po vysokohorský vegetačný stupeň.

V nížinnej časti územia sú prevažujúcimi jednotkami rekonštruovanej vegetácie dubohrabové lesy panónske a dubovo-cerové lesy, na nivách vodných tokov lužné lesy nížinné.

V úzkom páse popri vodných tokoch sa vyskytujú spoločenstvá lužných lesov zväzu *Salicion albae*. Z nelesných spoločenstiev patria k najvýznamnejším pionierske bylinné spoločenstvá triedy *Sedo-Scleranthetea* a xerotermofilné travinnobylinné spoločenstvá triedy *Festuco-Brometea*.

Z vodných a litorálnych spoločenstiev sú to spoločenstvá triedy *Lemnetea* (spoločenstvá na hladine vôd plávajúcich a vzplývajúcich rastlín, nezakorenených v dne, zväzu *Lemnion minoris*), triedy *Potametea* (spoločenstvá sladkovodných rastlín) a tiež triedy *Phragmitetea* (spoločenstvá trste a vysokých ostríc) a to zväzov *Phragmition*, *Sparganio-Glycerion fluitantis* a fragmenty porastov zväzu *Caricion gracilis*. Tieto spoločenstvá sú viazané na vodné toky a vodné plochy, vrátane umelo vybudovaných. Z v minulosti hojnejšie rozšírených spoločenstiev lúk a pasienkov na vlhkých až čerstvo vlhkých stanovištiach triedy *Molinio-Arrhenatheretea* zostali iba zvyšky, väčšie komplexy degradovaných, zmenených porastov týchto spoločenstiev sa vyskytujú na nive rieky Nitry v ochranných pásmach vodných zdrojov.

Poškodenie a ohrozenie bioty

Poškodenie a ohrozenie bioty a biodiverzity je sprievodným javom činnosti človeka v krajine. Medzi dôsledky patria napr. strata biotopov, znižovanie stupňa ekologickej stability, introdukcia nepôvodných druhov, poškodenie bioty v dôsledku znečistenia ovzdušia a vôd, nevhodnej lokalizácie aktivít v krajine, klimatickej zmeny, intenzifikácie poľnohospodárskej výroby, nedodržovania legislatívy a pod.

Negatívny vplyv antropogénneho tlaku na rastlínstvo a živočíšstvo sa prejavil v oslabení ich populácií a znížení biologickej rôznorodosti, vrátane vymiznutia niektorých druhov. V súčasnosti je z viac ako 3000 druhov vyšších rastlín na území

SR ohrozených až 36%, z 5400 druhov nižších rastlín (okrem siníc a rias) je ohrozených cca 22%.

Alarmujúci stav ohrozenosti fauny je najmä pri stavovcoch, kde približne dve tretiny druhov sú v niektorom stupni ohrozenosti a 8,5% druhov pôvodnej fauny vymizlo. Z celkového počtu u nás žijúcich 85 druhov cicavcov je 65% ohrozených, z 352 druhov vtákov je 32% ohrozených, v prípade plazov a obojživelníkov je 100% ohrozenosť, zo 78 druhov rýb je 45% ohrozených.

V nížinnej časti územia boli a sú vplyvy ľudskej činnosti na biotu podstatne intenzívnejšie a rozsiahlejšie. Prevažná časť územia bola premenená na poľnohospodárske pozemky (predovšetkým ornú pôdu) alebo urbanizované plochy. Väčšina pôvodných druhov rastlín a živočíchov tým z tejto časti územia buď vymizla úplne alebo bola obmedzená na relatívne nepoškodené zvyšky prírody blízkych biotopov. Druhotné stanovištia boli osídlené najmä synantropnými druhmi.

V takejto situácii stúpa výrazne význam relatívne zachovalých lesných porastov. Lesné hospodárenie však výrazne vplýva na ekologickú kvalitu týchto porastov. Výraznými vplyvmi sú holorubný spôsob obnovy a pestovanie nepôvodných druhov drevín, akými sú agát biely (*Robinia pseudacacia*), borovica čierna (*Pinus nigra*), dub červený (*Quercus rubra*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*) a nepôvodné druhy jaseňov. Okrem toho sú niektoré porasty výrazne zmenené inváziou nepôvodného druhu agát biely (*Robinia pseudacacia*). Snáď najvýraznejším vplyvom lesného hospodárstva na biotu územia sú prevody porastov a najmä spôsob, akým sa v území vykonávajú.

V rámci Slovenskej republiky doteraz nebol vypracovaný zoznam ohrozených biotopov ani zoznam ohrozených spoločenstiev.

III.1.8. Chránené územia

Ochrana prírody je na území Slovenska vymedzená zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a vyhláškou MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody v znení neskorších predpisov. Ochranu najvzácnejších biotopov a ohrozených druhov v európskom meradle - NATURA 2000 legislatívne zabezpečujú právne normy EÚ: smernica RES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov – známa ako smernica o vtákoch (Bird Directive) a smernica RES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín – známa ako smernica o biotopoch (Habitats Directive).

Cieľom ochrany prírody je prispieť k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvárať podmienky na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a na dosiahnutie udržania ekologickej stability. Rozumieme pod ňou obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť, alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, alebo ekologickú stabilitu.

Ochranu prírody rozdeľujeme na územnú a druhovú ochranu. Do územnej ochrany zaraďujeme veľkoplošné a maloplošné chránené územia, územia európskeho významu, chránené vtáčie územia a do druhovej ochrany stromy, rastliny a živočíchy. Chránené územia sa vyhlasujú na ochranu biotopov európskeho a národného významu a biotopov chránených druhov európskeho a národného významu.

Riešené územie nezasahuje do súvislej sústavy chránených území Natura 2000 nezasahuje do navrhovaných vtáčích území, ani území európskeho významu. Nenachádzajú sa tu ani žiadne chránené stromy.

V riešenom území sa nachádza maloplošné územie ochrany prírody – chránený areál Novoveský park (označ. V rámci RÚSES vA36), vyhlásené podľa Zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. V zmysle tohto zákona tu platí 3. stupeň územnej ochrany. Areál o výmere 6,59 ha bol vyhlásený za chránený v roku 1982. Predmetom ochrany je historický prírodno-krajinársky park. Žiadne nové územia sa nenavrhujú na vyhlásenie za chránené územia. V okolí sa nachádzajú ďalšie chránené územia, ktoré však do riešeného územia nezasahujú:

- národná prírodná rezervácia *Patianska cerina* (v k.ú. Veľký Ďur; označ. v rámci RÚSES vNR11) s relatívne zachovanými porastmi dubovo – hrabovo – cerového lesa, s mierne hospodársky pozmenenou druhovou skladbou drevín. Chránené územie má výmeru 26,5 ha a platí tu 5. stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
- chránený areál *Arborétum Mlyňany* (v k.ú. Vieska nad Žitavou a Tesárske Mlyňany; označ. v rámci RÚSES vA2). Areál o výmere chráneného územia 61,15 ha bol vyhlásený za chránený v roku 1951. Územie má vysokú dendrobiologickú, architektonickú a kultúrnu hodnotu. Lokalita je atraktívna aj z hľadiska cestovného ruchu. Svojím rozsahom unikátnej zbierky cudzokrajných drevín patrí k najväčším v strednej Európe. V súčasnosti sa tu nachádza viac ako 2300 druhov vzácnych cudzokrajných drevín.
- chránený areál (CHA) *Tajniansky park* (v k.ú. Tajná). Vyhlásený bol v roku 1982 na ploche 10,19 ha za účelom ochrany rozsiahleho historického parku v blízkosti kaštieľa. Park bol vytvorený vo voľnom krajinárskom štýle, rastie tu 22 druhov cenných exotických drevín. Platí tu 3. stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Prírodné zdroje

Ochrana pôdných zdrojov – v území sa nachádzajú pôdy zaradené podľa BPEJ do 1. až 4. skupiny kvality, ktoré sú podľa zákona č. 220/2004 Z. z. osobitne chránené. Pôdy 2., 3. a 4. skupiny kvality sa nachádzajú na väčšine riešeného územia. Len malé plochy sú zaradené do 5. a 6. skupiny kvality.

Hydromelioračné opatrenia – závlahy sú vybudované len v severozápadnej časti katastrálneho územia. Ochrana vodných zdrojov – v území sa nenachádzajú využívané vodné zdroje ani potenciálne zdroje s väčším hydrogeologickým významom.

Nerastné zdroje – riešené územie je na nerastné suroviny chudobné – nenachádzajú sa tu žiadne ložiská rudných surovín, ropy ani plynu. V okolí obce bolo vyhladávacím geologickým prieskumom overené ložisko lignitu v priestore Jelenec – Beladice – Čeladice – Malé Chyndice – Dolné Obdokovce.

III.2. Krajina, krajinný obraz, stabilita, ochrana, scenéria

III.2.1. Štruktúra územia a využitie krajiny

Primárna krajinná štruktúra je tvorená prvkami prírodnými ako horninové podložie, pôdny substrát, reliéf, vodné toky a plochy, vegetácia a fauna, vid'. kapitolu III.1. Charakteristika prírodného prostredia.

Druhotná krajinná štruktúra je výsledkom dlhodobého vplyvu antropogénnych aktivít na primárnu krajinnú štruktúru. Tvorí ju súbor hmotných, technických prvkov, ktoré človek čiastočne zmenil, pretvoril, alebo vytvoril úplne nové (urbanizované) celky.

Z hľadiska fytogeografického členenia patrí riešené územie do oblasti panónskej flóry (*Pannonicum*), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (*Eupannonicum*), okresu Podunajská nížina.

Potenciálnou prirodzenou vegetáciou, ktorá by sa v riešenom území vyvinula bez antropogénneho vplyvu, Lužné lesy nížinné (*Ulmenion*) – pozdĺž vodných tokov. Na ne nadväzuje pásma dubovo-hrabových lesov panónskych (*Quercus robur*–*Carpinus betuli*) a dubovo-cerových lesov (*Quercetum petraeae-cerris*).

Reálna vegetácia, nachádzajúca sa v danom území, je však podstatne odlišná od prirodzenej vegetácie. Lesné plochy boli takmer úplne nahradené ornou pôdou, na ktorej sa vyskytuje vegetácia poľnohospodárskych monokultúr. Jediné plochy lesa sa zachovali v lokalite Háj na východnom okraji katastrálneho územia obce, na svahu Hronskej pahorkatiny. Z hľadiska drevinovej skladby ide o druhotný porast s prevahou agátu. Lesné plochy majú výmeru 15,29 ha, t.j. 1,5 % z celkovej výmery katastrálneho územia.

Nelesná drevinová vegetácia sa vyskytuje vo forme remízok, pásov zelene pozdĺž vodných tokov – Žitavy, mlynskeho kanála, ďalej pozdĺž poľných ciest a na hraniciach vinohradníckych honov. Jej zastúpenie je v danom území nedostatočné. V 2. polovici 20. storočia boli plochy a pásy tejto vegetácie odstraňované za účelom scelenia poľnohospodárskej pôdy – napr. Chyndická medza, Mikulov jarok, porasty v Chyndickej jame. Pritom v odlesnenej poľnohospodárskej krajine sú jej funkcie nenahraditeľné – krajinotvorná, refugiálna (migrácia rastlín a živočíchov), pôdoochranná, mikroklimatická, pufrčná, hydričná, atď.

Druhovú zloženie je značne ovplyvnené šírkou a zapojenosťou drevinového porastu. Uplatňujú sa hlavne druhy xerofilné a xerothermné. Mnohé z týchto druhov sú panónskeho alebo mediteránneho pôvodu, vyskytujú sa aj ruderalne druhy. Najčastejším druhom v rámci stromovej etáže je agát biely, ďalej sa vyskytuje orech kráľovský, čerešňa vtáčia, javor poľný, jaseň štíhly, rôzne druhy vrb a topoľov. V pútnickom areáli Studnička je okrasná výsadba smreka obyčajného.

Pobrežná vegetácia je v súčasnosti vyvinutá iba pri toku rieky Žitavy. Zo stromov prevláda vrba biela, vrba krehká, vrba popolavá, jelša lepkavá, topoľ biely. Z krov sú zastúpené hloh jednosemenný, ruža šípová, ostružina, drieň obyčajný, baza čierna.

Nelesná drevinová vegetácia nie je vyčlenená ako osobitný druh pozemku a je zahrnutá zväčša v rámci ornej pôdy, ostatných plôch alebo zastavaných plôch (v rámci zastavaného územia obce).

Spoločenstvá stepného typu sa v riešenom území vyskytujú predovšetkým na zaplavovaných plochách nivy Žitavy, na juhu katastrálneho územia. Trvalé trávne majú výmeru 119,53 ha, t.j. 11,75 % z celkovej výmery katastrálneho územia. Časť poľnohospodárskej pôdy, ktorá sa podľa katastrálnych máp vykazuje ako trávny porast, sa však v skutočnosti obhospodaruje ako orná pôda.

Orná pôda má rozhodujúci podiel na výmere poľnohospodárskej pôdy (75,3%), ako aj na celkovej výmere katastra. Spomedzi spoločenstiev stepného typu vykazujú najnižšiu ekologickú hodnotu agrocenózy na ornej pôde, ktoré sú v danom území

plošne najrozsiahlejšie. Orná pôda má výmeru 667,87 ha, t.j. 65,7 % z celkovej výmery katastrálneho územia.

Na poľnohospodárskej pôde v západnej a južnej časti katastra sa vyskytujú plochy trvalých kultúr – vinohrady (55,6 ha) a v menšej miere aj ovocné sady (13,76 ha). Ich celkový podiel na ploche riešeného územia je pomerne významný – 6,8 %.

Hlavnou zložkou sídelnej vegetácie sú rozsiahle plochy parkovej zelene okolo kaštieľov, s celkovou výmerou takmer 7 ha. Sú nositeľom estetických a historických hodnôt a predstavujú aj významný prvok ekologickej stability a diverzity krajinnej štruktúry v okolitej odlesnenej krajine.

Park založila rodina Jána Klobušnického v druhej polovici 19. storočia. Rástlo v ňom viac druhov domácich i cudzokrajných drevín, ako napríklad Tisovec dvojradý (*Taxodium distichum*), Borievka virgínska (*Juniperus virginiana*), platany a tulipánovník. Park bol upravovaný ako prírodno-krajinársky. V súčasnosti sa tu nachádza asi 80 stromov, ktoré sú viac ako 100 ročné. Sú to dreviny sadovnícky hodnotné, ako napr. *Pinus nigra*, *Pinus sylvestris*, *Sophora japonica*, *Tilia platyphylla*, *Acer platanoides*, *Platanus acerifolia*, *Pinus strobus*, *Quercus robur*.

Park obklopujúci kaštieľ rodiny Klobušických bol pôvodne upravovaný ako prírodno-krajinársky. Pravidelná úprava bola len z východnej strany kaštieľa. Plocha bola ohraničená strihaným živým plotom z buxusu. V strede bola umiestnená kvetinová váza. Cez park pretekala potok, z ktorého bol prívod vody do rybníkov v západnej časti parku. Rybníky boli dva, osadené prevažne vlhkomilnými druhmi drevín. Voda do rybníkov bola privádzaná zo Žitavy, v súčasnosti sú rybníky a potok vypustené.

V parku sa striedali plochy vysokých drevín s trávnikmi asi v rovnakom pomere. Okrem rybníkov a mostov v parku neboli žiadne úpravy technického charakteru. V súčasnosti je park značne zanedbaný, čo sa prejavuje zlým zdravotným stavom drevín a tiež hojným výskytom náletových drevín. Trávnaté plochy sú prerastené. Sieť pôvodných komunikácií je narušená, chodníky sú v nezodpovedajúcom stave (asfaltová úprava).

Ostatná vegetácia v zastavanom území má kultúrny charakter, značné plochy zaberá aj synantropná vegetácia. Tvorí ju predovšetkým vegetácia úžitkových záhrad a okrasných plôch pri rodinných domoch. Záhrady majú celkovú výmeru 30,89 ha, t.j. 3,0 % z celkovej výmery katastrálneho územia. V rámci zastavaného územia sa pozdĺž ciest a na verejných priestranstvách ešte nachádzajú javor, lipa, breza a ihličnaté dreviny – smrek, tuja a viaceré ovocné dreviny.

III.2.2. Stabilita krajiny

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov definuje ochranu prírody a krajiny ako obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny alebo znížiť jej ekologickú stabilitu.

Legislatívnou formou tak prispieva k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvoreniu podmienok na trvale udržanie, obnovovanie racionálnemu využívaniu prírodných zdrojov, záchrane prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržaniu ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

V zmysle tohto zákona sa na území Slovenskej republiky rozlišuje päť stupňov územnej ochrany, pričom pre každý stupeň sa určujú činnosti, ktoré podliehajú súhlasu orgánov ochrany prírody, alebo sú v určitých územiach obmedzené alebo zakázané. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinnosti na úseku ochrany prírody a krajiny.

Územie v okolí zámeru sa nachádza v blízkosti zastavaného územia obce Nová Ves nad Žitavou. V katastrálnom území sa nachádza biokoridor regionálneho významu (Žitava) a biocentrum regionálneho významu Novoveský park. V zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení zákona č. 454/2007 Z. z. tu platí 3. stupeň ochrany. Predmetom ochrany je historický prírodno–krajinný park.

III.2.3. Územný systém ekologickej stability

Ochrana krajiny je založená na princípe zachovania územného systému ekologickej stability, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine.

Územný systém ekologickej stability je definovaný ako vzájomne prepojený súbor prirodzených a pozmenených, avšak prírode blízkych ekosystémov, ktoré udržiavajú prírodnú rovnováhu.

Vymedzenie ÚSES zabezpečuje zachovanie a reprodukciu prírodného bohatstva, priaznivé pôsobenie na okolité menej stabilne časti krajiny a vytvorenie základov pre mnohostranne využívanie krajiny.

Celý systém ekologickej stability tvoria ekologicky najhodnotnejšie a najstabilnejšie krajinné prvky v území.

Biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev. Ide teda o taký segment krajiny, ktorý svojou veľkosťou a stavom ekologických podmienok umožňuje trvalú existenciu druhov a spoločenstiev jej prirodzeného genofondu.

Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentra a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

Interakčný prvok je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentra a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) stanovuje dokumenty ÚSES ako súčasť informácií využívaných v územnoplánovacej činnosti.

Ďalšími dokumentmi sú: stratégie trvalo udržateľného rozvoja, stratégie štátnej environmentálnej politiky, environmentálne akčné programy a odvetvové koncepcie; projekty pozemkových úprav, lesných, vodohospodárskych, závlahových a melioračných úprav pozemkov; dokumenty územného systému ekologickej stability, územné priemety ochrany prírody a krajiny, programy starostlivosti o prírodu a

krajinu; programy ochrany kultúrneho a historického dedičstva; programy odpadového hospodárstva; koncepcie rozvoja jednotlivých oblastí života obcí a stratégie a programy regionálneho rozvoja.

V zmysle návrhu systému ekologickej stability je nutné rešpektovať / dobudovať navrhované prvky ÚSES, tak aby plnili požadované funkcie biocentra, biokoridoru alebo interakčného prvku:

➤ biokoridor regionálneho významu rBK Žitava

Hydrický, resp. kombinovaný biokoridor regionálneho významu tvorí meandrujúci tok rieky Žitava. Rieka tečie stredom katastrálneho územia obce Nová Ves nad Žitavou v dĺžke asi 4 km, z juhovýchodnej strany je v tesnom dotyku so zastavaným územím obce. Pozdĺž vodného toku je sprievodná stromová zeleň a súvislé brehové porasty.

Tok v riešenom území nie je regulovaný, tečie v pôvodnom koryte, na ktorom boli vykonané len úpravy menšieho rozsahu. Význam biokoridoru spočíva v prepojení Žitavskej pahorkatiny s pohoriami Pohronský Inovec a Vtáčnik, čím je umožnené prepojenie druhov celej bioty z nív riek Nitry a Hron s Panónskou oblasťou a centrom západného oblúka Karpát. Stresovým faktorom je priamy kontakt so zastavaným územím obce Nová Ves nad Žitavou a ďalších sídiel na toku Žitavy.

- biokoridor regionálneho významu rBK Čerešňový potok
- biokoridor regionálneho významu rBK Drevenica
- biokoridor regionálneho významu rBK Host'ovský potok
- biokoridor miestneho významu mBK Mlynský kanál
- biokoridor miestneho významu mBK Nová Ves – Horný Ohaj
- biocentrum miestneho významu mBC Slepčanský Háj
- biocentrum miestneho významu mBC Háj nad Žitavou
- biocentrum miestneho významu mBC Novoveský rybník
- biocentrum miestneho významu mBC Novoveský park
- interakčné prvky plošného a líniového charakteru: sprievodná vegetácia poľných ciest, líniová zeleň na poľnohospodárskej pôde (okrem biokoridorov), tradičné maloplošné vinohradnícke hony s rozptýlenou drevinovou vegetáciou a ohraničené trvalými trávnymi porastami a stromoradiami, menšie remízky a ostrovčeky zelene na poľnohospodárskej pôde, parková výsadba v pútnickom areáli Studnička, plochy cintorína a verejnej zelene v zastavanom území obce (okrem parku, ktorý je klasifikovaný ako biocentrum).

III.2.4. Ochrana prírody a krajiny

Ochrana prírody je na území Slovenska vymedzená zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a vyhláškou MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody v znení neskorších predpisov, ako je uvedené v kapitole III.1.8. Chránené územia.

Legislatívne ochrana prírody chráni konkrétne druhy rastlín a živočíchov v ich prirodzených biotopoch. Na Slovensku sú chránené všetky druhy plazov a obojživelníkov, z ktorých sa v území nachádzajú napr. užovka obojková (*Natrix*

natrix), vretenica obyčajná (*Vipera berus*), jašterica obyčajná (*Lacerta agilis*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*).

Riešené územie nezasahuje do súvislej sústavy chránených území Natura 2000 – nezasahuje do navrhovaných vtáčích území, ani území európskeho významu. Nenachádzajú sa tu ani žiadne chránené stromy.

V riešenom území sa nachádza maloplošné územie ochrany prírody – chránený areál Novoveský park (označ. v rámci RÚSES vA36), vyhlásené podľa Zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. V zmysle tohto zákona tu platí 3. stupeň územnej ochrany. Areál o výmere 6,59 ha bol vyhlásený za chránený v roku 1982. Predmetom ochrany je historický prírodno–krajinársky park. Žiadne nové územia sa nenavrhujú na vyhlásenie za chránené územia.

Ochranné pásmo vodných tokov vymedzujúce pobrežné pozemky pre výkon správy toku v šírke do 10 m od brehovej čiary, resp. od vzdušnej a návodnej päty hrádze v prípade vodohospodársky významných tokov (Žitava, Drevenica, Čerešňový potok) a v šírke do 5 m pri drobných vodných tokoch, v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z. z..

V okolí sa nachádzajú ďalšie chránené územia, ktoré však do riešeného územia nezasahujú:

- národná prírodná rezervácia Patianska cerina (v k.ú. Veľký Ďur; označ. v rámci RÚSES vNR11) s relatívne zachovanými porastmi dubovo – hrabovo – cerového lesa, s mierne hospodársky pozmenenou druhovou skladbou drevín. Chránené územie má výmeru 26,5 ha a platí tu 5. stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
- chránený areál Arborétum Mlyňany (v k.ú. Vieska nad Žitavou a Tesárske Mlyňany; označ. v rámci RÚSES vA2). Areál o výmere chráneného územia 61,15 ha bol vyhlásený za chránený v roku 1951. Územie má vysokú dendrobiologickú, architektonickú a kultúrnu hodnotu. Lokalita je atraktívna aj z hľadiska cestovného ruchu. Svojím rozsahom unikátnej zbierky cudzokrajných drevín patrí k najväčším v strednej Európe. V súčasnosti sa na tu nachádza viac ako 2300 druhov vzácnych cudzokrajných drevín.
- chránený areál (CHA) Tajniarsky park (v k.ú. Tajná). Vyhlásený bol v roku 1982 na ploche 10,19 ha za účelom ochrany rozsiahleho historického parku v blízkosti kaštieľa. Park bol vytvorený vo voľnom krajinárskom štýle, rastie tu 22 druhov cenných exotických drevín. Platí tu 3. stupeň ochrany podľa zákona č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

III.2.5. Scenéria krajiny

Katastrálne územie obce Nová Ves nad Žitavou predstavuje urbanizovanú krajinu kultúrneho typu so zvlneným reliéfom v nadmorskej výške v centre okolo 150 m n. m.

Nová Ves nad Žitavou je obec v Nitrianskom kraji. Nachádza sa v okrese Nitra, 12 km od okresného mesta Zlaté Moravce a 7 km od mesta Vráble. Leží na Žitavskej a Hronskej pahorkatine, na nive a asymetrickej terase rieky Žitavy.

Obcou preteká rieka Žitava. Je súčasťou intravilánu obce, ktorá sa rozkladá na pravej strane. Do Žitavy zaúst'uje Čerešňový potok a Drevenica.

Koryto toku je v predmetnom úseku bez úpravy, zarastené krovinatým a stromovým porastom. Neupravené brehy v súčasnosti podliehajú vodnej erózii. Počas povodňových prietokov je pravidelne ohrozovaná zástavba v rámci intravilánu obce.

V riešenom území sú zastúpené tri podcelky – Žitavská pahorkatina, Žitavská niva a Hronská pahorkatina. Rovinný reliéf reprezentuje Žitavská niva. Prebieha v severojužnom smere pozdĺž rieky Žitavy; v danom území je široká 1 – 2 km a má nadmorskú výšku 150 – 153 m n.m..

Zo západu Žitavskú nivu ohraničuje Žitavská pahorkatina, z východu Hronská pahorkatina. Oproti okolitej rovine predstavujú pahorkatiny sústavu mierne vyzdvihnutých, diferencovaných krýh. V týchto častiach katastrálneho územia je reliéf pahorkatinný s nadmorskou výškou do 213 m n.m.. Maximálnu výšku dosahuje na hranici s katastrom obce Nevidzany na kóte Jovka. Sklon reliéfu je 3 až 7°, sklonitosť niektorých svahov je väčšia – 7až 12°. Prevažuje východná a západná orientácia svahov.

Územie je odlesnené a intenzívne poľnohospodársky využívané. Lesné plochy boli takmer úplne nahradené ornou pôdou, na ktorej sa vyskytuje vegetácia poľnohospodárskych monokultúr. Jediné plochy lesa sa zachovali v lokalite Háj na východnom okraji katastrálneho územia obce, na svahu Hronskej pahorkatiny.

Nelesná drevinová vegetácia sa vyskytuje vo forme remízok, pásov zelene pozdĺž toku, poľných ciest a medzí. Krajinnú štruktúru spestrujú príriečne lúky a svahy pahorkatiny vysadené viničom.

Zastavané územie zahŕňa pozemky zastavaných plôch s príľahlými záhradami. Súčasťou zastavaného územia je aj hospodársky dvor na východnom okraji obce.

III.3. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra a kultúrohistorické hodnoty územia

Vývoj počtu obyvateľov odzrkadľuje socio-kultúrne, demografické a ekonomické procesy prebiehajúce na úrovni celej spoločnosti, čiastočne je aj odrazom významu obce v štruktúre osídlenia a lokálnych zmien.

V období posledných 150 rokov miestna populácia zaznamenávala sústavný vzostup až do 60. rokov 20. storočia. Nasleduje desaťročie stagnácie, ktoré vzápätí vystriedalo obdobie trvalého úbytku obyvateľov. V tomto období vrcholil odlev obyvateľov do priemyselných centier – Nitry, Vrábeľ, Zlatých Moraviec, Levíc a začal sa aj negatívne prejavovať vplyv koncepcie strediskovej sústavy, na základe ktorej sa rozvoj nestrediskových obcí utlmoval.

Oproti roku 1961, keď počet obyvateľov dosiahol historicky najvyššiu hodnotu (1661), do roku 1991 poklesol počet obyvateľov o 300. V percentuálnom vyjadrení ide o pokles o 22 %. Pokles počtu obyvateľov sa nezastavil ani v 90. rokoch. V rokoch 1996 – 2005 poklesol počet obyvateľov o 78.

Z hľadiska prirodzeného pohybu obyvateľstva, vyjadreného prirodzeným prírastkom, resp. úbytkom, od roku 1996 počet zomrelých obyvateľov neustále prevyšuje počet narodených detí. V rokoch 1996 – 2006 bol súhrnný pomer počtu narodených a zosnulých 101:172. Problém prirodzeného úbytku je dôsledkom razantného poklesu miery natality, čo súvisí s celkovými spoločenskými a sociálnymi zmenami.

Za celé sledované obdobie 1996 – 2005 bola migračná bilancia takmer vyrovnaná (181 prisťahovaných : 182 odsťahovaných). Negatívnu migračnú bilanciu obec zaznamenala v rokoch 1997, 2001, 2003 a 2005.

Tab. 3: Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1869 – 2006

Rok sčítania obyv.	Počet obyvateľov	Rok sčítania obyv.	Počet obyvateľov
1869	724	1991	1363
1880	746	1996	1320
1890	941	1997	1304
1900	986	1998	1303
1910	1161	1999	1299
1921	1181	2000	1304
1930	1260	2001	1288
1940	1381	2002	1287
1948	1419	2003	1266
1961	1660	2004	1273
1970	1661	2005	1252
1980	1535	2006	1265

Zdroj: PHSR, údaje obce

V súčasnosti má obec 1333 obyvateľov. Vďaka priaznivej polohe obce na perspektívnych osiach hospodárskeho rozvoja Nitra – Levice (resp. Nitra – Banská Bystrica), ako aj v blízkosti miest so značným, no dosiaľ plne nevyužitým rozvojovým potenciálom (Vráble, Zlaté Moravce), možno v budúcnosti očakávať posilnenie rozvojových impulzov. Najmä obce v blízkosti miest, v rámci ich suburbanizačného pásma, budú profitovať z migračných prírastkov.

Z analýzy vyplýva, že v budúcnosti je možné uvažovať s ustálením, prípadne i miernym rastom počtu obyvateľov. Podľa optimistického variantu by do roku 2020 mohla populácia obce Nová Ves nad Žitavou vzrásť na takmer 1500 obyvateľov.

Skutočný potenciál obce získavať nových obyvateľov migráciou bude vo veľkej miere závisieť od globálnych vývojových tendencií vo svetovej ekonomike a lokalizačných faktorov, dosahu hospodárskej krízy na investičnú aktivitu súkromného sektora, ale tiež od samotnej obce, jej rozvojovej politiky, udržania a zlepšenia kvality života v obci, ponuky služieb, odstránenia deficitov infraštruktúry.

Pristahovanie mladších vekových skupín vo fertilnom veku by pre obec malo pozitívny prínos z hľadiska omladenia populácie a zvýšenia jej reprodukčnej vitality. V budúcnosti by mohlo dokonca dôjsť aj k obnoveniu prirodzeného prírastku.

Úroveň dosiahnutého vzdelania obyvateľstva je v porovnaní s ďalšími vidieckymi obcami mikroregiónu Požitavie–Širočina priaznivejšia, nedosahuje však parametre charakteristické pre mestské obyvateľstvo. Percentuálny podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov je 5,72 % (v mikroregióne len 3,44 %). Naopak, nižší je podiel obyvateľov so základným vzdelaním – 23,8 % (v mikroregióne 27,05 %).

Podľa rodinnej charakteristiky patrí obec Nová Ves nad Žitavou medzi zmiešané obce. Na pretrvávajúce tradičných rodinných modelov poukazuje najmä vyšší podiel úplných rodín.

Miera evidovanej nezamestnanosti v obci Nová Ves nad Žitavou kulminovala v rokoch 2001 a 2003, kedy presahovala úroveň 20 %. V roku 2005 poklesla na 14,31 %, aj tak však presahovala mieru nezamestnanosti v rámci mikroregiónu Požitavie–Širočina (14,04 %) i priemer za SR (12,9 %). Rekordný medziročný pokles nastal v roku 2006 – miera nezamestnanosti poklesla na 9,64 %.

V dôsledku hospodárskej krízy však od začiatku roku 2009 dochádza k opätovnému nárastu nezamestnanosti. V obci je spolu vytvorených asi 130 – 140 stálych pracovných príležitostí, zväčša u miestnych podnikateľských subjektov. Časť pracovných miest je vo verejnom sektore, najmä v školstve (odborné učilište, základná škola, materská škola).

História

Prastará osada Jovka, neskôr pomenovaná Jovka - Kostolná, a Malá Jovka boli dve veľmi významné a z historického pohľadu zaujímavé predchodkyne Novej Vsi nad Žitavou. Obec s prívlastkom Veľká mala v tých časoch sotva 10 domov.

Po starých obydlích z hlíny a dreva sa stopy nezachovali. Kameň zo základov využívali pri zakladaní nových stavieb. Našli sa však kultúrne jamy s množstvom črepín, nástrojov i niekoľko kusov nepoškodených nádob. Staré sídlisko s kostolom a cintorínom pod Jovkou zďaleka ešte nevydalo svedectvo o živote a práci jej obyvateľov.

Prvý písomne doložený archeologický prieskum v obci Nová Ves nad Žitavou odborníci uskutočnili v júni 1938. Pracovníci Čs. štátneho archeologického ústavu v Prahe našli nádoby, keramické a kostené predmety. Časť bohatého nálezů uložili do Slovenského národného múzea v Martine.

Praveké sídlisko patrilo aj ľudu kultúry s kanelovanou keramikou (5000 rokov pred Kristom). Tieto predmety patrili medzi najstaršie. V polohe Jovka našli archeológovia črepy z 10. až 13. storočia. Doba kamenná - ludanická kultúra je zastúpená nálezom kostrových hrobov. V lokalite Štrkovicsko, na ľavom brehu rieky, bolo potvrdené staré sídlisko. Výskum potvrdil skutočnosť, že v týchto miestach sídlil ľud neskorej kamennej doby a kultúry s kanelovanou keramikou.

Hustejšie osídlenie povodia Žitavy i ďalších slovenských riek dokladujú nálezy z obdobia mladšej kamennej doby. Kultúra s lineárnou keramikou i železovská skupina sú zastúpené v okolí Novej Vsi nad Žitavou a Slepčian.

Prvá písomná zmienka o prastarej Jovke pochádza z roku 1229. Nová Ves nad Žitavou sa prvýkrát spomína v zachovanej listine z roku 1355.

V obci sa nachádza románsky kostolík, neskôr prestavaný do gotického slohu. V roku 1332 sa v zachovanej listine spomína gotický kostol zasvätený sv. Tomášovi. Doložená je fara a cintorín okolo kostola. Obec, ktorá mala kostol a faru, sa stala pre široké okolie centrom náboženského života a hospodárskym strediskom.

V 14. a 15. storočí patrili Matúšovi Čákovi z Trenčína a dostali sa do držby kráľa. Koncom 15. storočia spolu s niektorými okolitými obcami patrili svätobeňadickému kláštoru. V 16. a 17. storočí patrila Jovka pánom z Topoľčianok. Nová Ves nad Žitavou patrila od roku 1732 grófovi Paluškovi zo Zlatých Moraviec.

V 18. a 19. storočí prichádzali do dediny nové šľachtické rodiny. Postavili si honosné kaštiele, okolo ktorých vysadili parky a zriadili majere. V Novej Vsi nad Žitavou sa do súčasnosti zachovali tri kaštiele. V roku 1732 mala Nová Ves nad Žitavou iba 375 obyvateľov. O sto rokov neskôr počítala 98 domov a 667 ľudí.

V rokoch 1830 - 1831 vypukla aj na Požitaví cholera epidémia. Na prístupových cestách k obci postavili stráže. Opätovné šírenie cholery nastalo v období rokov 1865 - 1866. Proti zemepánom začali rebélie, ktoré potlačili ozbrojení vojaci.

Po morových a cholerových epidémiách domáca šľachta povolala na opustené hospodárstva rodiny z rôznych častí krajiny. Novoveské šľachtické rodiny potrebovali novousadíkov. Postavili honosné kaštiele a založili parky, ktoré vysadili exotickými stromami a kríkmi.

Železničnú trať odovzdali do prevádzky v septembri 1894. Železnica oddelila kostol na kopci od centrálnej širokej ulice.

Viedenským diktátom v novembri 1938 patrila obec Nová Ves nad Žitavou do maďarskej okupačnej zóny. Po úprave dočasných hraníc ju dňa 14. marca 1939 vrátili do územia Slovenského štátu.

Po skončení 2. svetovej vojny sa život pomaly dostával do koľají a spoločnosť pod politický vplyv Sovietskeho zväzu.

Zmizli staré romantické zákutia parkov, jazierka a zmenila sa príroda na brehoch rieky. Tehelňa v hliníku, vedľa cesty pri kostole, mala priemerné technické vybavenie. Postavili nový most cez rieku Žitavu, a to na ceste do objektov roľníckeho družstva (rok 1967). Prestavba starej školy na Hlavnej ulici umožnila zriadenie pohostinstva a jedálne. V budove bývalého Kultúrneho domu ordinoval lekár a dentista.

V júli 1969 začala v miestnom parku výstavba novej materskej školy, ktorú odovzdali do užívania v závere roka 1970. V rokoch 1986 - 1989 v obciach Nová Ves nad Žitavou a Slepčany dokončili výstavbu štátnej cesty a upravili chodníky po oboch stranách.

Po dlhotrvajúcich dažďoch v apríli 1994 sa hladina vody v Žitave zdvihla, vyliala sa z koryta na pozemky družstva a záhrady. Voda zaplavila časť areálu školy a ihriska. Takúto povodeň zaznamenal obecný kronikár v roku 1965.

V roku 1995 sa vykonali protipovodňové opatrenia vybudovaním svahu a kamenného múru na brehoch rieky Žitavy. V tom istom roku bola uskutočnená generálna oprava mosta cez rieku Žitava.

V marci 1997 začala plynofikácia obce, bola ukončená o šesť mesiacov. Výstavba vodovodu v obci bola ukončená v roku 1998.

Pamiatky

V západnej časti novoveského chotára, uprostred úrodných polí pomenovaných Konopnice a Chrásťovky, rozprestiera sa pútnický areál zasvätený Panne Márii Kráľovnej. Nad potokom Drevenica, je vybudovaný Turecký most ako jedinečná architektonická pamiatka z 15. storočia.

Barokový kaštieľ pri križovatke dal začiatkom 18. storočia postaviť gróf Jozef Berchtold. Z troch doteraz zachovaných kaštieľov najviac zmenil svoj vonkajší vzhľad i vnútorné priestorové členenie.

III.4. Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia

Ovzdušie

Z hľadiska kvality ovzdušia nepatrí dotknuté územie medzi enormne zaťažené oblasti. Vzhľadom na všeobecne priaznivé klimatické a mikroklimatické pomery je územie dobre prevetrávané, v dôsledku čoho dochádza k pomerne rýchlemu a účinnému rozptylu emitovaných znečisťujúcich látok.

Na druhej strane však bariérami nechránená krajina je náchylná na veternú eróziu, s čím je spojená vyššia prašnosť. Medzi najbližšie zdroje znečistenia ovzdušia v okolí riešeného územia patria energetické zdroje väčších priemyselných podnikov, tepelné zdroje sídlisk a blokové kotolne, ktoré sa zaraďujú k stredným zdrojom znečisťovania ovzdušia. Taktiež medzi uvedené zdroje môžeme zaradiť neďalekú atómovú elektrárňu Mochovce.

K priemyselným zdrojom produkujúcim tuhé znečisťujúce látky patria predovšetkým Calmit Žirany, s.r.o. (predtým Kameňolom a vápenka Žirany), SES Real Tlmače, s.r.o., a Novochema družstvo Levice.

K priemyselným zdrojom produkujúcim SO₂ patria v blízkosti Vrábľa hlavne Ferrenit, a.s. Nitra a SES Real Tlmače, s.r.o. Ďalej k priemyselným zdrojom znečisťujúcim ovzdušie a produkujúcim NO_x patria Fortuna Levice.

Zlepšenie kvality ovzdušia v okolí mesta Vrábľa čiastočne nastalo po úplnej plynifikácii centrálnej mestskej kotolne dokončenej v roku 1996.

Povrchové a podzemné vody

Rieka Žitava i ostatné vodné toky sú mierne znečistené až znečistené. Bodové a plošné znečistenie je spôsobené vypúšťaním znečistených alebo nedostatočne čistených vôd do recipientov v celom povodí. Vysoké znečistenie sa prejavuje najmä v ukazovateľoch BSK₅, CHSK, saprobity, obsah rozpustených a nerozpustených látok a Coli index.

Zdrojom znečistenia je najmä poľnohospodársky komplex, rôzne obslužné jednotky a komunálna sféra. K tomu sa pridáva kontaminácia povrchových a následne aj podzemných a stojatých vôd vplyvom splachu poľnohospodárskej pôdy s obsahom rezíduí látok používaných na ochranu a výživu poľnohospodárskych kultúr.

Nepriaznivý stav v čistote tokov je tiež odrazom nedostatočného čistenia odpadových vôd.

Tab. 4: Kvalita povrchových vôd v rieke Žitava (rkm 2,1 Dolný Ohaj) za obdobie 2000-2003

Skupina kvality /trieda kvality	A	B	C	D	E	F
2000 - 2001	III.	III.	IV.	IV.	IV.	III.
2002 - 2003	III.	IV.	V.	III.	V.	III.

Pôda

Riešené územie a jeho okolie sa z hľadiska kontaminácie pôd nachádza v území s nízkym obsahom rizikových látok. Obsah väčšiny rizikových látok je

pod hygienickými limitmi. Zdrojom znečistenia je poľnohospodárska výroba, hnojenie chemickými hnojivami a chemická ochrana rastlín.

Plochy so zvýšeným nebezpečenstvom kontaminácie pôd sú hlavne v okolí skládok, poľných hnojísk a hospodárskeho dvora PD.

Hluk

Hluk z dopravy na ceste II. triedy č. II/511 Vráble – Zlaté Moravce. Na úseku prechádzajúcom zastavaným územím obce hodnoty hluku dosahujú 60 dB.

Radiačné zaťaženie

V prípade bezporuchovej prevádzky JE územie a obyvateľstvo nie je vystavené zvýšenému radiačnému zaťaženiu; nadmerné radiačné zaťaženie môže nastať len v prípade úniku radiácie z jadrového zariadenia (územie obce spadá do oblasti ohrozenia JE).

Miera prirodzenej rádioaktivity nie je vysoká – územie je zaradené do oblasti so stredným radónovým rizikom.

Vodná erózia

Vodná erózia mierne postihuje strmšie svahy so sklonom 7-12°, využívané ako orná pôda, ktoré sú nedostatočne chránené vegetáciou. Priaznivé podmienky na erozívnu činnosť vody sú vytvorené dlhými svahmi, budovanými nespevnenými kvartérnymi sedimentmi a málo odolnými neogénnymi horninami v podloží, ako aj zhoršenými hydrogeologickými podmienkami po odstránení vegetácie a pri prívalových dažďoch.

Veterná erózia

Veterná erózia sa v území výraznejšie prejavuje na ľahších pôdach a veľkoblokových pôdnych celkoch bez dostatočne hustej siete vetrolamov. Negatívne účinky veternej erózie pozostávajú z premiestňovania častíc pôdy a poškodzovania rastlín vetrom alebo samotnou premiestňovanou pôdou.

Tieto negatívne javy sú markantne pozorovateľné najmä v jarných mesiacoch, keď je pôda nedostatočne krytá a ľahko podlieha pôsobeniu vzdušného prúdenia.

Odpadové hospodárstvo

V obci je zavedený separovaný zber (plasty, sklo, papier, textil, kovy) a taktiež zber nebezpečného odpadu a drobného stavebného odpadu. V roku 2006 na území obce bolo vyprodukovaných 2330,74 ton odpadu, čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom nárast o 2008,94 ton.

Podiel vyseparovaného odpadu v roku 2006 bol veľmi nízky, tvoril len 0,24%. Komunálny odpad sa 1x týždenne odváža na regionálnu skládku odpadu v Kalnej nad Hronom. Odvoz odpadu zabezpečuje f. Grežo, odvoz jednotlivých vyseparovaných zložiek zabezpečuje 1x mesačne Sita Slovensko, a.s.

Na území obce bola v minulosti skládka odpadu – v lokalite Dolné lúky, v jame po ťažbe hliny. Skládka bola uzavretá a rekultivovaná a v súčasnosti je tu motokrosová dráha.

IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH ČINNOSTÍ NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

IV.1. Požiadavky na vstupy

Trvalý záber pôdy

Plánovaný stavebný zámer „Nová ves nad Žitavou – Žitava, protipovodňová ochrana intravilánu“ v k.ú. obce Nová Ves nad Žitavou“ si vyžiada trvalý záber pozemkov. Časť prác bude realizovaná na parcele vodného toku. Na časť stavebných prác a opatrení bude potrebný záber pozemkov mimo parciel vodného toku.

Trvalý záber pozemkov bude realizovaný v intraviláne. Vlastníkom týchto parciel je obec Nová Ves nad Žitavou alebo súkromné osoby. Okrem pozemkov vodnej plochy ide najmä o druhy pozemkov ako sú ostatné plochy, zastavané plochy a nádvoria a záhrady.

Trvalý záber podľa realizácie bude dokumentovaný geometrickými plánmi, ktoré budú tvoriť podklad pre majetkoprávne vysporiadanie.

Dočasný záber

Dočasný záber pre potreby realizácie je vymedzený obvodom staveniska.

Na stavbu je navrhnutých 5 vstupov, ktorých sa týka dočasný záber. Prvý vstup je navrhovaný pred začiatkom úpravy cca rkm 27,171 74 – prístupová cesta na pravom brehu spevnená panelmi.

Druhý vstup je navrhovaný v rkm 27,694 50 na pravom brehu toku. Pozemky vlastní obec.

Pozemky pri 3. vstupe sa nachádzajú na obecnej asfaltovej ceste a časť a pozemku SVP. Tretí vstup je navrhovaný v rkm 27,895 50 na pravom brehu toku. Štvrtý vstup zaberá obecnú asfaltovú cestu v rkm 28,011 95 na pravom brehu toku Žitava.

Piaty vstup je umiestnený na ľavom brehu toku na konci úpravy v rkm 28,200 00. V danom mieste je navrhovaná cesta spevnená makadamom a dočasná rampa.

Príprava staveniska pre realizáciu úpravy toku bude pozostávať z nasledovných činností:

- odstránenie drevín určených na likvidáciu v trase úpravy (dotknuté stavebnými prácami) nachádzajúce sa v trvalom zábere a dreviny, ktoré zostanú zachované budú počas výstavby ochránené
- odstránenie oplotenia zasahujúceho do trvalého, resp. dočasného záberu
- zabezpečenie prístupu k stavenisku pre realizáciu stavebných prác.

Po dobu výstavby sa neuvažuje so žiadnym využitím existujúcich objektov. Neuvažuje sa s obmedzenou premávkou na hlavnej prístupovej komunikácii k stavenisku (cesta č. II/511).

Posudzovanie stavebného zámeru:

Pozornosť bola orientovaná na miesta, ktoré by mohli byť potenciálne ovplyvnené samotnou stavbou v čase realizácie aj po jej ukončení vzhľadom na charakter zámeru a požadované výsledné funkcie.

Vplyvom výstavby nedôjde k výraznejšiemu narušeniu životného prostredia. Môže dôjsť k zvýšenej hlučnosti na bežnú úroveň pre stavebnú činnosť. Suchšie obdobie môže mať za následok zvýšenú prašnosť.

Navrhnuté technické riešenie nemá negatívny vplyv na životné prostredie. Návrh rešpektuje požiadavky kladené na ochranu prírody.

Vplyvy na širšie územie ako je samotná lokalita stavby sú nepravdepodobné.

IV.2. Údaje o výstupoch

Predmetom navrhovanej úpravy je úsek medzi rkm 27,225 46 a rkm 28,200 65 – pod mostom (most rkm 28,210). Celková dĺžka navrhovanej úpravy je cca 976 m.

Pri návrhu sa v najväčšej možnej miere využilo trasovanie jestvujúceho koryta. Rozhodujúci vplyv na trasovanie úpravy a použité polomery oblúkov má stiesnený priestor vymedzujúci šírku úpravy. Úprava v maximálnej možnej miere rešpektuje súčasné majetkoprávne hranice, ako aj trasovanie inžinierskych sietí.

V rámci upravovaného úseku sa neuvažuje s prekládkami inžinierskych sietí. Pri kábloch pri uložení v zmysle platných STN bude len dočasne znížené krytie. Pokiaľ by kábel podľa vytýčenia zasahoval čiastočne do brehu, bude po odkopaní odsunutý na brehovú líniu.

Pri realizácii úpravy toku sa jestvujúce dreviny zachovávajú v maximálnej možnej miere. V lokalitách, kde sa zrealizuje pri stavebnej činnosti výrub, navrhujeme nahradiť a doplniť dreviny v líniovom tvare popri toku, resp. komunikáciách. Miesta náhradnej výsadby budú prerokované s obecným úradom.

Pri vzniknutých odpadoch počas realizácii je nutné v zmysle 365/2015 Z. z. Ministerstva životného prostredia SR, zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, v znení Vyhl. č. 371/2015 Z. z. a 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje katalóg odpadov, v znení vyhlášky MŽP SR č. 409/2002 Z. z., doložiť spôsob nakladania s nimi (odvoz, zneškodnenie) a doložiť zmluvu s prevádzkovateľom riadenej skládky tuhého nekontaminovaného odpadu, kde sa tieto budú odvážať. Vybúrané hmoty sa odvezie na skládku, ktorú určí dodávateľ stavby.

Pri úprave koryta možno výkopové zeminy klasifikovať podľa STN 733050 do 1-4. triedy ťažiteľnosti. Okrem zeminy sa bude odvážať na skládku aj stavebný odpad z jestvujúceho oplotenía, vyústení a odpad pri odstraňovaní porastov. Pri zahájení zemných prác sa odstráni vegetačný pokryv s uložením na medziskládku.

Na záver sa použije na vytvorenie povrchu zatrávnených plôch vhodná zemina z výkopov (napojenie na jestvujúci terén). Prebytočná zemina z výkopových prác sa odvezie na skládku mimo stavenisko.

Pred zahájením sypania hrádze sa odstráni vegetačný pokryv v hrúbke cca 30 cm, s uložením na medziskládku.

Ak by odpad z výkopu a demolácií obsahoval nebezpečné látky, musí s nimi pôvodca odpadu nakladať ako s nebezpečnými látkami v zmysle platnej legislatívy odpadového hospodárstva SR. Pôvodcom odpadu bude stavebná spoločnosť realizujúca stavbu. Dodávateľ stavby predloží súpis druhov a množstiev všetkých odpadov, ktoré vznikli pri realizácii stavby a odovzdá kópie dokumentov súvisiacich so zneškodňovaním odpadov.

Prípadné ďalšie odpady vznikajúce počas výstavby budú zatriedené do kategórií v zmysle Vyhlášky MŽP č.365/2015, ktorou sa vydáva Katalóg odpadov. S odpadmi sa bude nakladať v súlade s platnými legislatívnymi predpismi pre odpadové hospodárstvo SR (zákon NR SR o odpadoch č. 223/2001 a nadväzujúce vyhlášky MŽP SR).

Konkrétne množstvá neuvádzaných druhov odpadov budú špecifikované počas výstavby. Nekontaminovaný odpad sa odvezie na príslušnú skládku v rámci okresu do vzdialenosti cca 15 km.

Vzniknuté odpad a ich množstvá je stavebník povinný evidovať podľa druhov. Evidenciu a doklady o ich odvoze a zneškodnení predložiť pri kolaudácii stavby. Pri búraní treba materiál, ktorý nie je použiteľný postupne odvážať na skládku k tomu určenú. Materiál, ktorý sa dá spotrebovať treba odvieť do zberných surovín.

Realizácia predmetnej investície zabezpečí primeranú protipovodňovú ochranu dotknutého územia. Navrhovaná stavba bude slúžiť ako preventívna protipovodňová ochrana pred opakujúcimi sa záplavami v uvedenom území.

IV.3. Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie

Vplyvom výstavby nedôjde k výraznejšiemu narušeniu životného prostredia. Môže dôjsť k zvýšenej hlučnosti na bežnú úroveň pre stavebnú činnosť. Suchšie obdobie môže mať za následok zvýšenú prašnosť.

Pri realizácii úpravy toku sa jestvujúce dreviny zachovávajú v maximálnej možnej miere.

Čistota verejných priestranstiev bude zabezpečovaná dodávateľom v zmysle vyhl. č. 55/1984 Zb. a zákona č. 27/1984 Zb.

Odpady zo staveniska budú sústredované v pristavených kontajneroch resp. priamo na vozidlá dodávateľa.

Vzniknuté odpady a ich množstvá je stavebník povinný evidovať podľa druhov. Evidenciu a doklady o ich odvoze a zneškodnení predložiť pri kolaudácii stavby. Pri búraní treba materiál, ktorý nie je použiteľný postupne odvážať na skládku k tomu určenú. Materiál, ktorý sa dá spotrebovať treba odvieť do zberných surovín.

Navrhnuté technické riešenie nemá negatívny vplyv na životné prostredie. Návrh rešpektuje požiadavky kladené na ochranu prírody.

IV.4. Hodnotenie zdravotných rizík

Stavebný zámer sa bude realizovať podľa stavebných technických noriem a predpisov o bezpečnosti práce. Prípadné riziká pri realizácii stavby, ktoré nepredpokladáme, bude riešiť dodávateľ stavby. Po ukončení výstavby navrhovaný stavebný zámer nepredstavuje žiadne zdravotné riziká.

IV.5. Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na chránené územia

Riešené územie nezasahuje, resp. sa v ňom nenachádza žiadne vyhlásené maloplošné ani veľkoplošné chránené územie, žiadne lokality sústavy NATURA 2000, ani chránené územie podľa medzinárodných dohovorov.

V blízkosti sa nachádza maloplošné územie ochrany prírody – chránený areál Novoveský park (označenie v rámci RÚSES vA36), vyhlásené podľa Zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. V zmysle tohto zákona tu platí 3. stupeň územnej ochrany.

Vzhľadom na vzdialenosť lokality od chránených území sa nepredpokladajú negatívne vplyvy činnosti na chránené územia.

IV.6. Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu pôsobenia

Počas výstavby sa predpokladá v priestore stavby hluk, prašnosť a lokálne znečistenie ovzdušia počas práce mechanizmov. Tento krátkodobý vplyv v priebehu výstavby by nemal mať výraznejší vplyv.

Po realizácii stavba neovplyvní negatívne horninové prostredie, kvalitu pôdy, vody, ani iné zložky prírodného prostredia v krajine, naopak v lokalite zastabilizuje brehy a koryto toku, čím ich ochráni pred nadmernou vodnou eróziou s odnosom pôdy. Eliminujú sa tak škody na blízkej drevinovej vegetácii spôsobené vodnou eróziou.

IV.7. Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice

Vplyvy presahujúce štátne hranice Slovenskej republiky sa nepredpokladajú ani počas výstavby, ani v priebehu existencie stavby.

IV.8. Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území

Po ukončení stavebného zámeru „Nová ves nad Žitavou – Žitava, protipovodňová ochrana intravilánu“ sa nepredpokladajú iné súvislosti, ktoré by mali negatívny vplyv na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území.

Úprava toku zabezpečí zvýšenie kapacity upraveného úseku toku Rieka na Q₁₀₀. Navrhované riešenie umožní stabilitu svahov proti eróznej činnosti.

Navrhovaná úprava bude spĺňať požiadavky na zvýšenie kapacity koryta a eróznú ochranu svahov.

Po zvýšení prietokovej kapacity koryta, stabilizácii brehov a koryta toku sa eliminuje negatívne pôsobenie vodnej erózie (odnos pôdy, zahlbovanie koryta) počas zvýšených prietokov ako aj zabránenie záplav intravilánu obce Nová Ves nad Žitavou. Súčasne sa obmedzí priamy vplyv vodnej erózie na aktivovanie zosuvov a zabráni záplavám v obci. Z tohto hľadiska sa životné prostredie obyvateľov obce skvalitní.

IV.9. Ďalšie riziká spojené s realizáciou činnosti

Iné riziká počas realizácie stavby sa nepredpokladajú. V prípade havárií stavebných mechanizmov počas výstavby je dodávateľ povinný vzniknutú situáciu riešiť v zmysle platnej legislatívy. Napríklad zabezpečiť prostredie pred únikom pohonných hmôt do podzemných vôd a pod.

IV.10. Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov činnosti

Opatrenia na zmiernenie negatívnych vplyvov spojených s realizáciou činnosti sú irelevantné, nakoľko sa neočakávajú. Prípadné havarijné stavy budú riešené ako bolo uvedené v predchádzajúcej kapitole.

IV.11. Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa činnosť nerealizovala

V prípade, že by sa činnosť nerealizovala, tzv. nulový variant, tak by v intraviláne obce povodňové prietoky toku Žitava ohrozovali jestvujúcu zástavbu s prilahlými pozemkami. Tok Žitava by aj naďalej svojou eróznou činnosťou spôsoboval nestabilitu svahov.

Pri výrazne zvýšených prietokoch je možné ohrozenie stavebných objektov, prípadne by mohlo dôjsť k ohrozeniu zdravia a životov obyvateľov.

Takýto stav je pre obyvateľov obce nežiadúci a výraznou mierou by negatívne ovplyvnil životné prostredie v predmetnom území.

IV.12. Posúdenie súladu činnosti s územno-plánovacou dokumentáciou

Navrhované riešenie nepočíta so žiadnymi zámermi a činnosťami s potenciálnymi negatívnymi vplyvmi na životné prostredie. Naopak, navrhuje opatrenia na ochranu prírodných zdrojov, zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva, zachovanie a udržanie sídelnej vegetácie a ďalšie opatrenia.

- Opatrenia proti vodnej erózii je prioritne potrebné aplikovať na svahoch s väčším sklonom, ktoré sú najviac exponované účinkom vodných procesov. Opatrenia zahŕňajú optimalizácie agrotechnických postupov – orba po vrstevnici, zvýšenie podielu viacročných krmovín a ozimín na ornej pôde a zvýšenie podielu bezorbového obrábania pôdy.
- Opatrenia na ochranu kvality pôdy zahŕňajú zníženie chemizácie, odizolovanie poľných hnojísk betónovou vaňou a pod.
- Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva
- Niektoré negatívne vplyvy je možné eliminovať relatívne nenáročnými opatreniami, ako je výsadba pásu (nepriepustnej línie) izolačnej zelene okolo plôch výroby a pozdĺž železnice (resp. aj pozdĺž cesty II. triedy), ktoré eliminujú ich negatívne vplyvy na obytné prostredie.

Ciele a smerovanie rozvoja územia územný plán podriaďuje požiadavkám ochrany životného prostredia, kultúrno-historických a prírodných hodnôt územia, pričom hľadá možnosti optimálneho využitia zdrojov a rezerv územia na jeho najefektívnejší urbanistický rozvoj. Územný plán aplikuje relevantné princípy Ecocity, ktoré smerujú k naplneniu ideálu udržateľného rozvoja urbanistických štruktúr.

Nakoľko obec Nová Ves nad Žitavou nie je veľkou obcou – počet obyvateľov obce nepresahuje 2000 a požiadavky na plochy pre územný rozvoj obce sa dajú vymedziť jednoznačne, s variantným riešením rozvoja sa neuvažuje.

Ciele rozvoja obce, vyjadrujúce jej komplexnú rozvojovú stratégiu, stanovil Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Ves nad Žitavou, vypracovaný v roku 2007. Stratégia vytypovala 6 rozvojových priorít, z ktorých sú z hľadiska fyzického prostredia rozhodujúce:

- Priorita 2 Ochrana životného prostredia
- Priorita 3 Zachovanie kultúrno-historického dedičstva
- Priorita 5 Skvalitnenie verejnej infraštruktúry

K naplneniu cieľov a priorít boli stanovené konkrétne opatrenia a aktivity, ktoré sú aj v návrhu riešenia územnoplánovacej dokumentácie –ako napr. vybudovanie zberného dvora, kompostárne, vybudovanie kanalizácie, výstavba a rekonštrukcia chodníkov, obnova parku, rekonštrukcia budovy ZŠ, MŠ, športového areálu, domu smútku, revitalizácia centra obce, rekonštrukcia miestneho rozhlasu, vybudovanie cyklotrás, protipovodňové opatrenia, a ďal..

Územný plán obce obsahuje aj návrhy ochrany Novej Vsi nad Žitavou pred povodňami.

Vzhľadom k polohe obce na nive rieky Žitava je časť zastavaného územia obce pri vyšších vodných stavoch postihovaná povodňami. K povodňam dochádza v niekoľkoročných intervaloch, povodne s väčšími škodami na majetku boli zaznamenané v rokoch 1965 a 1994. Tok na úseku pretekajúcom riešeným územím nie je regulovaný.

V roku 1995 boli na toku vykonané niektoré protipovodňové opatrenia – vybudovanie múru nad korytom rieky pri areáli poľnohospodárskeho družstva. Na mieste vodočtu Vieska nad Žitavou sú určené stupne povodňovej aktivity pri týchto vodných stavoch: I. stupeň (stav bdelosti) = 230 cm, II. stupeň (stav pohotovosti) = 310 cm, III. stupeň (stav ohrozenia) = 360 cm. Obec má vypracovaný povodňový plán – pôvodný bol z roku 1992, najnovší z roku 2005.

Územný plán vymedzuje plochy ohrozované povodňami, ktoré nie sú vhodné na výstavbu. Hranica zaplavovaného územia bola prevzatá z povodňového plánu.

IV.13. Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov

Z doterajšieho hodnotenia vyplýva, že navrhovanou činnosťou nebudú výraznejšie ovplyvnené zložky životného prostredia, okrem výrubu minimálneho množstva drevín na brehu a v priestore vjazdu stavebných mechanizmov na stavbu. Výstavba nenaruší výraznejšie priestor vodného toku. Pri realizácii úpravy toku sa jestvujúce dreviny zachovávajú v maximálnej možnej miere.

Počíta sa s tým, že po realizácii stavebného zámeru sa zamedzí pôsobeniu vodnej erózie, čím sa eliminuje poškodzovanie drevín na brehoch. Preto v zmysle platnej legislatívy **nie je potrebné ďalšie posudzovanie hodnotenej činnosti.**

Navrhovaná úprava bude spĺňať požiadavky na zvýšenie kapacity koryta a eróziu ochranu svahov.

Návrh úpravy v maximálnej možnej miere rešpektuje súčasné majetkové hranice, ako aj trasovanie inžinierskych sietí.

Záver: Plánovaná investícia po realizácii nebude mať negatívny vplyv na súčasnú kvalitu životného prostredia hodnoteného územia a ani na zdravie obyvateľstva.

V. POROVNANIE VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI A NÁVRH OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Podľa konfigurácie terénu, geodetického zamerania, hydrologických údajov, trasovania inžinierskych sietí a požiadaviek objednávateľa boli navrhnuté stavebné práce uvedené v kapitole technického riešenia (II.8).

Je to priestor, kde je jedine možné zrealizovať stavebný zámer. Stavba je navrhnutá tak, aby spĺňala požadované parametre.

Projektant navrhol umiestnenie stavby v jedinom možnom priestore, z tohto dôvodu je variantné riešenie bezpredmetné a nie je možné s ním uvažovať. Na základe uvedeného je zámer predložený ako jednovariantný, okrem nulového variantu, keby sa stavba nerealizovala.

Vzhľadom na uvedené navrhovateľ požiadal o povolenie predložiť zámer bez variantného riešenia v zmysle § 22, odst. 7, zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Na základe žiadosti bolo upustené od požiadavky vypracovať variantné riešenie navrhovanej činnosti – číslo rozhodnutia 2016/047441-002-F21 zo dňa 12.12.2016. Ak z pripomienok predložených k zámeru podľa § 23 ods. 4 vyplynie potreba posudzovania ďalšieho reálneho variantu navrhovanej činnosti, zohľadní sa táto skutočnosť v ďalšom konaní podľa tohto podľa § 27.

VI. MAPOVÁ A INÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTÁCIA

Jednotlivé prílohy boli spracované podľa PD *Nová Ves nad Žitavou – Žitava, protipovodňová ochrana intravilánu, dokumentácia pre stavebné povolenie a realizáciu, 06/2016 (projektant – Ing. Soňa Simonová, SVP š.p., OZ Piešťany, Nábřežie Ivana Krasku č. 834/3, 921 80 Piešťany)*

K zámeru sú pripojené nasledovné prílohy:

Príloha č.1	Prehľadná situácia
Príloha č.2	Celková situácia stavby
Príloha č.3	Katastrálna situácia
Príloha č.4	Priečne rezy toku
Príloha č.5	Fotodokumentácia
Príloha č.6	Upustenie od variantného riešenia

VII. DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE K ZÁMERU

VII.1. Zoznam textovej a grafickej dokumentácie, ktorá sa vypracovala pre zámer a zoznam hlavných použitých materiálov

PRE VYPRACOVANIE ZÁMERU BOLI POUŽITÉ NASLEDOVNÉ MATERIÁLY:

- Územný plán obce Nová Ves nad Žitavou, 08/2009 (spracovateľ – ECOPLAN, hlavný riešiteľ - Ing. arch. Jaroslav Coplák, PhD.)
- Nová Ves nad Žitavou – Žitava, protipovodňová ochrana intravilánu, dokumentácia pre stavebné povolenie a realizáciu, 06/2016 (projektant – Ing. Soňa Simonová, SVP š.p., OZ Piešťany, Nábrežie Ivana Krasku č. 834/3, 921 80 Piešťany)
- Územný plán obce Klasov, 06/2014 (spracovateľ – K2 ateliér, s.r.o., zodpovedný projektant - Ing. arch. Rastislav Kočajda)
- www.novavesnadzitavou.sk
- www.wikipedia.sk
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Šuba, J. a kol., 1984: Hydrofond 14. Hydrogeologická rajonizácia Slovenska, 2. vydanie. SHMÚ Bratislava, 308 s.
- Lapin, M. a kol., 2002: Klimatické oblasti. In Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vydanie, Bratislava, Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica, Slovenská agentúra životného prostredia, 95s.
- Šimo, E., Zaťko, M., 2002: Typy režimu odtoku. 1:2 000 000, In: Atlas krajiny Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, 103 s.
- Atlas krajiny Slovenska, MŽP SR, Esprit, spol. s.r.o., Banská Štiavnica, 2002
- Legislatívne predpisy a technické normy aktuálne pre predmetnú stavbu
 - Zákon č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
 - Zákon č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami
 - Zákon č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
 - Vyhláška MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody v znení neskorších predpisov
 - Zákon č.364/2004 Z.z. o vodách v znení neskorších predpisov
 - Zákon č.17/1992 Z.z. o životnom prostredí
 - Zákon č.223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a dopĺňaní niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
 - Zákon 408/2011 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
 - Zákon 7/2010 Z.z.o ochrane pred povodňami
 - Zákon 50/1976 Z.z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)

VII.2. Zoznam vyjadrení a stanovísk vyžiadaných k navrhovanej činnosti

Pre potreby zámeru neboli vyžiadané žiadne vyjadrenia.

VII.3. Ďalšie doplňujúce informácie o doterajšom postupe prípravy navrhovanej činnosti a posudzovaní jej predpokladaných vplyvov na životné prostredie

Navrhovaná investícia bude financovaná podľa možnosti investora

VIII. MIESTO A DÁTUM VYPRACOVANIA ZÁMERU

Miesto: Bratislava

Dátum: december 2016

IX. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV

IX.1. Spracovatelia zámeru

Tria projekt s.r.o., Štefana Králik 16, 841 08 Bratislava

IX.2. Potvrdenie správnosti údajov

.....
pečiatka spracovateľa zámeru

.....
podpis

.....
pečiatka oprávneného zástupcu

.....
podpis
